

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή ἑτησίαι : Ἐν Ἑλλάδι, πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὀδὸς Σταδίου, 6

7 Μαρτίου 1882

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΙ ΤΩΙ ΒΥΡΩΝΙ ΤΙΜΑΙ

ἐν Μεσολογίῳ.

Ἐν τῇ περὶ τῆς διαμονῆς τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογίῳ συντόμῳ διατριβῇ μου, τῇ δημοσιευθείσῃ εἰς τὸ ὑπ'ἀριθ. 304 φύλλον τῆς «Ἔστιας» ἐμνήσθη καὶ δύο μνημοσύνων τιμῶν ἀπονεμηθειῶν τῷ ἐνδόξῳ φιλέλλητι μικρὸν μετὰ τὴν τελευταίαν του ὑπὸ τῆς πόλεως ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ αἱ τιμαὶ ἐκεῖναι, αἱ ἐκδηλωθεῖσαι ὑπὸ τὴν καιρίαν ἐντύπωσιν τοῦ θανάτου του καὶ ἐν τῇ ἐνδεδειγμένῃ ῥητορευμάτων καὶ ἐπιδείξεων ἐκείνῃ ἐποχῇ ὑπὸ τῶν ἐν ὄπλοις συναγωνιστῶν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν ποικιλοτρόπως εὐεργετηθέντων κατοίκων τῆς πόλεως φέρουσι τὴν ἰδιαιτέραν σφραγίδα τῶν ἡρωϊκῶν καὶ ἀπλοϊκῶν ἐκείνων χρόνων καὶ ἐν ἐκυσταῖς τὴν μεγαλορῆμονα σημασίαν των, δὲν νομίζω περιττὴν τὴν παροῦσαν βραχεῖαν σημείωσιν περὶ αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰ ὀλίγα ὅσα θέλω ἐπιφέρει περὶ τῶν μεταγενεστέρων ταυτοσήμων τῆς πόλεως ἐκδηλώσεων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ποιητοῦ.

Κατὰ τὴν ἐκτεταμένην λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογίου τὴν δρίζουσαν ἀπὸ τοῦ μεσημβρίου, δυσμῶν καὶ ἐν μέρει ἀνατολῶν αὐτὴ καὶ μεταβάλλουσαν οὕτω τὸ χθαμαλὸν πεδίον, ἐφ' οὗ φλοδοῦνται ἡ πόλις, εἰς μικρὰν χερσόνησον κεῖνται σποραδικῶς εἰς διαφόρους ἀποστάσεις νησίδρια πολλὰ, τὰ ὅποια εἰς θαλάσσης μὲν καιροὺς χρησιμεύουσιν ὡς κατοικίαι καὶ ὀρηκτῆρια τῶν ἀλιέων τῆς λίμνης, εἰς τοὺς χαλεποὺς δὲ καὶ ἐνδόξους ἐκείνους χρόνους τῶν πολιορκιῶν καὶ τοῦ πολέμου μετεμορφώθησαν διὰ μιᾶς εἰς πυροβολοσάσια καὶ φρούρια ἀπρόρητα διὰ τὸ μένος καὶ μόνον τῶν φρουρούντων αὐτὰ, καθότι καὶ τὰ τεῖχη καὶ αἱ φουερὰ ἐπάλλξεις αὐτῶν συνίσταντο εἰς ἀπλὴν τινα μάνδραν καὶ σωροὺς χώματος. Οὕτω κατὰ τὴν ἐκ τῶν βαθέων ὑδάτων εἴσοδον εἰς τὰ περὶ τὴν πόλιν ἀβαθῆ κεῖται τὸ περιώνυμον Βασιλάδι, πηγιαῖον ἀλώνιον, τὸ ὅποιον ἐκεραυνοβόλησε στῆλον ὀλόκληρον, ἀνατολικώτερον δὲ μεταξὺ τῆς σεραῆς καὶ τῆς σημερινῆς ἐπιθαλασσίας ὁδοῦ τῆς Τρουλλίδος ἢ ἡρωϊκῆ Κλεισσοῦ ἢ καταποντίσασα τὰς πυκνὰς φάλαγγας τῶν Ἀράβων. Ἡ λιμνοθάλασσα αὕτη ἐκτείνεται βορειοδυτικῶς μέχρι τοῦ Αἰτωλικοῦ, εἰς ἐπίκαιρον δὲ σημεῖον αὐ-

τῆς πρὸς τὴν δευτέραν αὐτὴν πόλιν, περὶ τὴν φύσιν ὄχυράν θέσιν τοῦ Προκοπαρίστου, κεῖται ἡ νῆσος Ξεκαλάμισμα, ἐφ' ἧς καὶ ταύτης ἐθεωρήθη καλὸν νὰ ἐγερεθῆ σύστημά τι ὄχυρωμάτων ὑπὸ τοῦ ἀξίου ἐκείνου ὄχυρωματοποιοῦ Π. Κοκκῶνη, εἰς ὃν ὀφείλεται μέγα μέρος τῆς ἀντιστάσεως τῆς ἡρωϊκῆς πόλεως.

Τὰ ὄχυρωματικά ταῦτα ἔργα, ὀφειλόμενα εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ λόρδου Βύρωνος, ἐνομισθη δίκαιον, ἀποτελεσθέντα, μετὰ τὸν θάνατόν του, νὰ ἀφιερωθῶσιν εἰς τὸ σπυρὸν ὀνομά του, καὶ τὴν 16ην Ἰουνίου τοῦ 1824 ἐτελέσθη ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐκείνης νήσου συγκινητικῆ τελετὴ ἢ τῆς ἀγιάσεως τῶν ὀγκολίθων καὶ γωμάτων τῶν ἀποτελούντων αὐτὰ, ἧτις διερμηνεύασα ἀπερίττως τὸ βαθὺ αἰσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ τόπου πρὸς τὸν θανόντα εὐεργέτην του, προοιμίασε τὸ σημερινὸν ἀνάθημα καὶ τὰς παρακολούθους ἐορτάς.

«Δημοσιεύομεν, λέγουσι τὰ Ἑλληνικά Χρονικά, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα λόγου, ὅστις ἐκφωνήθη καρὰ τοῦ τῆς Διοικήσεως ὄχυρωματοποιοῦ κ. Π. Κοκκῶνη, ὅταν ἤγι-ἀσθη τὸ φρούριον **Βύρων**. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην, ἧτις ἔγινε τὴν 16 τρέχοντος, παρευρέθησαν ἐκτὸς τῶν ἐγγυρίων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν διοικητῶν καὶ πολλοὶ ἀξιοτίμητοι Εὐρωπαῖοι ἄνδρες, ἐν οἷς διακρίνονται τὰ σημαντικὰ ὑποκείμενα τοῦ Λόρδου Κ. Μ. καὶ τοῦ κυρίου Ἐδουάρδου Βλακίερου, πρὸς οὓς καὶ διευθύνεται ἰδίως ὁ κύριος ὄχυρωματοποιός».

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὡς καὶ τὴν ἐξαποσταλεῖσαν ἀπάντησιν τῶν σημαντικῶν Ἀγγλῶν παραβέτω ἥδε ἐκ τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος παραλαμβάνων ὡς ἀφελῶς παραστατικὰ τοῦ ἀντικειμένου περὶ τὰς διακρίσεις.

«... Φιλέλληνες καὶ γενναῖοι Ἀγγλοι!

»Ἐκ τῶν ἀδυνάτων εἶναι τὸ νὰ μὴ συμπάθῃ ἡ ψυχὴ ἐκάστου ἀνθρώπου, ὅστις ὑποτίθεται φιλόθερος καὶ εὐλαβὴς ἐραστὴς τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας, ὅταν βλέπῃ, καθὼς ἐνταῦθα, τοὺς Ἕλληνας πλήρεις εὐγνωμοσύνης ὄντας πρὸς τοὺς εὐεργέτας των, νὰ συνέρχονται συνεχῶς ἔμπροσθεν τῶν θυσιαστηρίων τοῦ ὕψιστου καὶ νὰ ἐκπληρῶσιν ἐν μέρει (καὶ κατὰ δύναμιν) πᾶν ὅ,τι τὰ ἱερώτερα τῶν ἐαυτῶν καθηκόντων τοὺς διατάττουσι. . . Ἡ γεωγραφικὴ τοποθεσία τοῦ Προκοπανίστου ὄχυρά

οὔσα μόνον ἐκ φύσεως ἤθελε λογιζέσθαι σχεδὸν ἀνωφελής, ἀνευ τῆς τέχνης ἧτις συνέδραμε διὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ τὸ μέρος τοῦτο ἀπόρητον· καὶ πρέπει αὐτῆς νὰ δολογηθῶμεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα συνετέλεσε τὰ μάλιστα ὁ ἀθάνατος Λόρδος Βύρων, τοῦ ὁποίου ἡ ἀτελεύτητος μνήμη μέλλει νὰ στεφανώσῃ ἀείποτε τὰς κορυφὰς τῶν δι' αὐτοῦ ἐν γένει ἐπιδιορθωθέντων ὀχυρωμάτων μας.

Ἡ νῆσος *Ξεκαλάμισμα* παρημελημένη οὕτω παντάπασιν, ἠδύνατο βεβαίως νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἔχθρον, ὅταν διὰ θαλάσσης ἤθελε ποτε ἐπιχειρήσει τὸ νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῶν πόλεων Μεσολογίου καὶ Ἀνατολικοῦ.

Ἐνῶν ὅμως εἰς τὴν ποτὲ ἔρημον ταύτην νῆσον ὑπάρχει τὸ φρούριον *Βύρων*, ὅπερ, ἀπόρητον ὄν διὰ τὴν θέσιν του, εἶν' ἐνταυτῷ τὸ προπύργιον καὶ ὁ τηλεγράφος τῆς ἐλευθέριας τούτου τοῦ μέρους Ἑλλάδος.

Ἀλίθετε τὴν καλωσύνην, κύριοι, νὰ γνωστοποιήσῃτε πρὸς τὴν ἐκλαμπρὸν οἰκογένειαν τοῦ ἀειμνήστου, καθὼς καὶ πρὸς πάντας τοὺς λατρευτάς του τὰ ἐγκάρδια τῆς ἡμῶν εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα κτλ.

Ἀπάντησις πρὸς τὸν κ. Κοκκώρη.

Κύριοι! Πίστευσον, παρακαλοῦμεν, ὅτι πᾶς Ἀγγλος ἀνεξαίρετος καὶ θαυμάζει καὶ σέβεται ἐνταυτῷ τὴν ἀναγεννωμένην ἡδὴ Ἑλλάδα, τὸν ἔνδοξον τοῦτον τόπον, ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ μέγισται ἐκείναι ἀλήθειαι, αἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς βᾶσις καὶ ὁδηγὸς ὄλων τῶν ἐλευθέρων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν καὶ ἰδίως τοῦ πολυσεβάστου πολιτικοῦ συντάγματος τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Ὁ! πόσον τέρπει τοὺς ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς Ἀρκτου ἐλθόντας ξένους τὸ ἀξιοθέατον θέαμα τοῦ νὰ βλέπωσιν αὐτὴν ταύτην τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀναγεννᾶται μετὰ αἰῶνων δουλείαν καὶ συμφορὰς ἐκ τῆς στάκτης τῆς καὶ νὰ ὑπερασπίζεται ταῦτο χρόνως ἀπὸ φρούρια, ἅτινα αἰῶνιαι χεῖρες τῶν Ἑλλήνων ὑψώσαν καὶ τὰ ὁποῖα ὡσάυτως διευθετοῦνται ἀπὸ ὀχυρωματοποιῶν Ἑλλήνων καὶ τοιοῦτον πατριώτην οἶος σύ.

Σὺ ἀποδόσας τὸ ἀθάνατον ὄνομα τοῦ Βύρωνος εἰς ἐν ὀχύρωμα, τὸ ὁποῖον κάλλιστα ὀνόμασας τὸ προπύργιον τῆς τιμῆς, μᾶς ἐμπνέεις τὴν ἐλπίδα τοῦ ὅτι ἡ σιαὶ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς μέλλει ὡσάυτως νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον καὶ πρὸς ἐπερχομένας εἰσέτι ἄλλων Ἑλλήνων γενεάς, ἐνῶ συγχρόνως ἐλπίζομεν ὅτι τὸ πολίτευμα τοῦ ἐνδόξου συμπολίτου μας θέλει διερρεθίσει καὶ τὴν εὐγενῆ φιλοτιμίαν τῶν συμπatriωτῶν μας· διότι τοῦτο αὐτὸ μόνον εἶδος τὸν μακαρίτην Λόρδον Βύρωνα ἵνα ἀφοσιωθῇ ὅλος εἰς τὸ θεῖόν σας ἔργον καὶ τοῦτο αὐτὸ μόνον ἐπιθυμοῦν ἐκ ψυχῆς καὶ ὅλοι οἱ φιλέλληνας τῆς Ἀγγλίας.

Ἐστὸ βέβαιος, Κύριοι, διὰ τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν

πρὸς τὸ ὑποκείμενόν σου εὐνοίαν καὶ ὑπόληψιν καὶ ὑγάινει!

» Ἐν Μεσολογίῳ τὴν 17[29] Ἰουνίου.

«Κ.Μ.—ΕΔΟΥΓΑΡΔΟΣ ΒΛΑΚΙΕΡΟΣ»

Ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν προσφωνήσεων αὐτῶν δίδει, νομίζω, πρὸς τούτοις ἰδέαν τινὰ καὶ τῆς ἀξιοσημειώτου ἐπικουρίας εἰς τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Μεσολογίου τοῦ ἐν αὐτῷ θανόντος ποιητοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ κατοπιν αὐτοῦ φιλελλήνων, ὡς καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐπιτετραμμένου αὐτῆν τεχνίτου. Καὶ περὶ μὲν τοῦ τελευταίου τούτου ἴσως διαλάβω λεπτομερέστερον ἐν ἄλλῃ τινὶ συμβολῇ εἰς τὴν πάτριον ἱστορίαν, περὶ δὲ τοῦ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Κ. Μ. φερομένου Λόρδου σημειῶ ἐνταῦθα ὅτι οὗτος εἶναι ὁ Κάρολος Μουράι υἱὸς τοῦ δουκὸς Ἀδελ, ὅστις ἀπέθανε δύο μῆνας κατόπιν εἰκοσιπενταετῆς μόλις ἐν Γαστούνη ἐξ ἐγκεφαλικῆς νόσου. Δικτρίθων οὗτος ἐν Μεσολογίῳ συνέδραμε σπουδαίως εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ τριγωνικοῦ ἐκείνου προαστείου προχώματος (Lunette), τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν μεταγενεστέρην πολιορκίαν ἐδείχθη τοσοῦτον χρήσιμον εἰς τὴν ἀμυναν τῆς πόλεως, καὶ οὕτως τὰ σεμνὰ ἐρείπια εἰσὶν ἐκ τῶν ὀλίγων σωζομένων περὶ τὴν πόλιν ἡμῶν. Τὸ πρόφραγμα τοῦτο κατὰ τὴν εὐστοχον τακτικὴν τοῦ πατριώτου ὀχυρωματοποιῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἔλαβε τὸ ὄνομα Γουλιέλμου τοῦ Ὁράγγεν ἐνός τῶν σημαντικωτέρων συγγενῶν τοῦ εἰρημένου Λόρδου.

Καὶ ἦτο πολλῆς σημασίας ἡ τακτικὴ αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· διπλοῦς δὲ αὐτῆς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· νὰ τιμῆσῃ δηλονότι σεμνὰ καὶ προσφιλῆ ὀνόματα ὡς ἐκ τῆς καθόλου αὐτῶν ἀρετῆς καὶ τῶν ἐκσῆμων πράξεων ἢ ἀνδραγαθιῶν, νὰ ἀνυψώσῃ δὲ τὸ φρόνημα τῶν ἐγκεκλεισμένων πολεμιστῶν μέχρι τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἀρετῆς ἐκείνων. Τοιοῦτοτρόπως παρετάχθησαν καὶ ἀπεμνημονεύθησαν κατὰ μῆκος τοῦ τείχους τοῦ Μεσολογίου καὶ περὶ αὐτὸ τὰ ὀνόματα τοῦ Φραγκλίνου, τοῦ Κοτσιούσκου, τοῦ Κυριακούλη, τοῦ Μπότσαρη, τοῦ Νόρμαν, τοῦ Μιαούλη, τοῦ Κανάρη, τοῦ Κοραῆ, τοῦ Ρήγα, τοῦ Μονταλεμπέρ, τοῦ Σίφφελδ, τοῦ Μακρῆ, τοῦ Σαχτούρη καὶ αὐτὸ τοῦ Βύρωνος ἄλλο ἄλλο κανονοστάσιον ἢ ὀχύρωμα κοσμοῦν, ἀνοδοδεσμὴ πολύτιμος, ἀποπνεύουσα μῦρα ἐλευθερίας, φιλοπατρίας, ἡρωϊσμοῦ μεγαλειότητος.

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος τῆς ὀχυρώσεως σχεδὸν συντετελεσμένης εἶχον δοθῆ ὀνομασίαι εἰς τὰ σημαντικώτερα τῶν πυροβολοστασίων καὶ ὀχυρωμάτων τοῦ τείχους· δι' αὐτὸ ἀφιερῶθη εἰς τὸ ἔργον ὄνομά του τὸ ἀμέσως κατόπιν ἀποτελεσθὲν θαλάσσιον ἐκεῖνο τοῦ Προκοπανίστου φρουρίου, ὀνομάσθη δὲ *Λόρδ - Βύρων* καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου τῆς πόλεως τείχους πλάγιόν τι κανονοστάσιον, πλησίον τοῦ σημαντικοῦ ἐκείνου πυροβολο-

στασίου τοῦ Φραγκλίνου τοῦ ἐπονομασθέντος διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ματαιίας καὶ φονικωτάτας εἰς τὸν ἔχθρον ἐπιθέσεις *τερτίμπαιλε*. Καὶ οὕτω πρὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ καλοπορίας τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος ἔγνωσαν οἱ μεγάθυμοι καὶ εὐγνώμονες ἐκεῖνοι ἄνδρες ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ἱεράν μνήμην του πᾶσαν δυνατὴν αὐτοῖς τιμὴν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους ἐπὶ πολὺ ἐκυσφορήθη ἡ ἰδέα τῆς ἀνεγέρσεως ἀξιοπροποῦς μνημείου τῷ ἐκσῆμῳ Βρετανῶ. Καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ ἐσκορπισμένα ὄσα τῶν ἡρωϊκῶν προμάχων τοῦ Μεσολογίου συνελήχθησαν ἐν τῷ κήπῳ τῶν Ἡρώων, ὑπὸ τὴν πλάκα ἧτις ἀπλῆ καὶ ἀπέριτος ἐκσημαίνει τοὺς ἄλιους αὐτῶν, ὑψώθη συγχρόνως παραπλεύρως αὐτῆς καὶ τύμβος χωμάτινος ὑποτιθεμένη σκέπη τῶν σπλάγγων τοῦ ἐξόχου φιλέλληνος. Ἐπ' αὐτοῦ ἰδιαίτερον σῆμα ἐστάθη περισωθὲν λείψανον τοῦ πιστηρίου τῶν «Ἑλληνικῶν Χρονικῶν», δάφνη καὶ μυρσίνη ἠπλώθησαν περισφιγγάσαι καὶ θαλερὰ χλόη ἀνέδωκεν ἀναμύνομενα τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ὑπὸ τοῦ Πεντελῆσιου μαρμάρου, ὁ καθ' ἐμάστην δ' ἐπέτειον τῆς ἐξόδου ἐπιχυνόμενος περὶ λιθωνωτὸς ἐπέστερος πάντοτε τὸν τύμβον τοῦτον ἐκδεχόμενον πλοῦσιον μέρος τῶν ἀναπεμπομένων συγχρόνως ὕμνων τῶν ἱερέων καὶ ἐγκωμίων τῶν ποιητῶν καὶ ῥητόρων τῆς ἡμέρας ὑπενθυμιζόντων πάντοτε τὴν ὀφειλομένην τιμὴν. Καὶ τὸ μὲν δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πόλεως διὰ ψηφίσματός του τῆς 9 Ἰουλίου 1868 προσέβη ἐν βῆμα πρὸς πραγμάτωσιν αὐτῆς διαλαβὸν ἐν αὐτῷ ὅτι: «Α'. Ἀποφασίζει ν' ἀνεγερθῆ δαπάναις τοῦ Δήμου ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεσολογίου σεμνὸν μνημεῖον τοῦ ἐν μακαρίῳ τῇ λήξει Λόρδου Βύρωνος ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ χώρου, ἔνθα εἰσὶ τεθαμμένα τὰ τιμαλρῆ αὐτοῦ ἐντόσθια. Β'. Ἀνοίγει τὸ στάδιον εἰς πάντας ὅσοι θέλουσι νὰ τιμῆσωσιν τὴν μνήμην του ὅπως συνεισενέγκωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πᾶν ὅ,τι προαιροῦνται. Γ'. Διορίζει ἐπιτροπὴν ὅπως προκαλέσῃ τὰς συνεισφορὰς ταύτας καὶ διενεργήσῃ πᾶν ὅ,τι πρὸς τὸν σκοπὸν συντελεῖ, ἢν συνάμα ἐπιφορτίζει νὰ προτοιμάσῃ τὸ ἀνηκὸν σχέδιον τοῦ μνημείου καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπ' ὄψιν τοῦ σώματος ἵνα γείνηται ταχεῖα ἐναρξίς τοῦ ἔργου». Ἀλλ' ἡ ἐναρξίς αὕτη εἵμαρτο νὰ βραδύνη ἕως οὗ μηνὶ 7βρίῳ τοῦ 1871 ἐπελθοῦσα ἐπίκουρος ἡ φιλότιμος καὶ ἠερμὴ πρωτοστασία τοῦ ἐν Ἀθήναις συλλόγου «Βύρωνος» ἐτρούφεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐκτελέσεως τὴν ἰδέαν καὶ τὰ ψηφίσματα. Καὶ οὕτω μετὰ πολλὰς δυσχερείας καὶ ὑπὸ τὰς λιαν γνωστὰς γενομένας — ἵνα μὴ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα — περιστάσεις καὶ ἐορτὰς ἐστάθη τὴν 25ῃν τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Βιτάλη φιλοπανηθείς ἀνδριάς ἐν τῷ μνησθέντι κήπῳ τῶν Ἡρώων.

Ὁ κήπος οὗτος ἐκτείνεται πέραν τοῦ βορείου ἄκρου τῆς πόλεως κατὰ μῆκος μέρους τοῦ νεωτέρου τείχους αὐτῆς, ἐντεῦθεν τῆς ἀρχαίας τῆ-

φρου καὶ τῶν προχωμάτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν ἀμέσως πρὸ τοῦ *γαλαμοῦ*, ὡς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀποκαλεῖται ἡ ἡρωϊκὴ πανωλεθρία τῆς τελευταίας πολιορκίας καὶ τῆς ἐξόδου, ἴδρυντο ἐκεῖ περὶξ δύο νοὶ τιμώμενοι ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Παναγίας, ὧν οὐδ' ἔχθος ἀπελείφθη· περὶ τοὺς νάρθηκας τῶν δύο αὐτῶν ναῶν καὶ κατὰ τὸν περὶξ χώρον ἐθάπτοντο τὰ σώματα τῶν ἐν τῇ μάχῃ πιπτόντων πολεμιστῶν· ἐκεῖ ἐτάφη ὁ Νόρμαν, ὁ Κυριακούλης καὶ ὁ Βότσαρης, ἐκεῖ συνώλεσαν κοπτόμενοι καὶ τὸν *λαμπρὸν Λόρδον* οἱ στερηθέντες αὐτὸν νέοι συμπολίται του. Ὁ χώρος οὗτος καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων καθιερώθη εἰς τὴν μνημόσυνον λατρείαν τῶν προμάχων τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἔθνους· ἐντὸς αὐτοῦ ὁ Ὄθων ἐνεκρινάσας τὸ πολυάνδριον μνημεῖον τῶν Ἡρώων, εἰς αὐτὸν δὲ καὶ τὸν ἐκεῖ τάφον τοῦ Βότσαρη ἐδώρησεν ὁ *Δαδὶδ* τὸ ἀριστούργημά του, τὴν *Ἑλλάδα* του. Τὴν ἔκτασιν ταύτην φιλόκαλος ἀξιοματικὸς ὁ ἀειδήμων Κουτκουτάκης ἀκόπως ἐργασθεὶς μετέβαλε πρὸς τρικλιονταίως εἰς πολυῦνδρον καὶ δαφνόφυτον ἄλσος, αἱ πλάταναι τοῦ ὁποίου σιάζουσι καὶ μεταγενέστερον ἐναποτεθέντας ἐκεῖ νεκροὺς ἐπιζησάντων πολεμιστῶν καὶ ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος· ὁ στρατάρχης Θ. Γρίβας, ὁ στρατηγὸς Βλαχόπουλος, εὐαρίθμοι τινες ὀπλαρχηγοὶ καὶ ἀνδρείοι πολεμιστὰι τοῦ Μεσολογίου δικαίως ἠξίωσαν θέσιν ἐντὸς αὐτοῦ παρὰ τοὺς προκατακειμένους συμπολεμιστὰς των καὶ ἐδῶ εὖρε τὸ ἀνηκὸν αὐτῷ ἔδος τὸ ἄγαλμα τοῦ κλεινοῦ Λόρδου.

Εἰς τὴν ἐπιφανέστεραν τοῦ κήπου τούτου θέσιν μεταξὺ τοῦ πολυανδρίου μνημείου καὶ τοῦ τάφου τοῦ Βότσαρη ἴδρυνεν προφαίνει τὸν ἀειδήμον Λόρδον ἱστάμενον ἐν στάσει προσφωνήσεως φυσικῆ, ὀλίγον τι πρὸς τὰ δεξιὰ ἀποβλέποντα καὶ δεικνύοντα διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν γῆν, ἢν ἴσα τῇ φυσίχῃ ἐστερξε καὶ ἐφ' ἧς ἀπέδωκε τὴν τελευταίαν πνοὴν, τὴν γῆν εἰς ἣν ἀνεφέρντο οἱ τελευταῖοι αὐτοῦ πασίγνωστοι σίχοι:

Τῆς τιμῆς ἰδῶ' ἵνα ὁ τάφος· πρὶξ αὐτοῦ νὰ σκοτωθῆ· Δὲν σοῦ μένει παρὰ ναῦρης ὅ,τι ἐγύρευες παντοῦ· Καὶ νὰ τωῦρης δὲν μοροῦσαι: Μνημ' ἀνδρὸς πολεμικοῦ· Ἡρίσκοντάς το κύττα γύρω, πᾶς τὴν θέσιν ποῦ ποθεῖς· Γιὰ τὴν δόξαν πολεμῶντας πίσ' ἐκεῖ ν' ἀναπαυθῆς.*

Ἡ ἀριστερὰ αὐτοῦ χεῖρ συνεσταλαμμένη πρὸς τὴν πλευρὰν καὶ ἐπ' αὐτῆς σφιγγούσα καὶ ὑποστηρίζουσα διὰ τῆς ὠλένης τὸν ἐκ τοῦ ὄλου ἐξηρητημένον εὐρὺν πολύπτυχον μανδύαν, κρατεῖ κύλινδρον χάρτου παριστῶντα τὰ ἀθάνατα ἔπη του, ὁ ὡς εἴρηται μανδύας ἐπιβριπτόμενος πυκναῖς πτυχαῖς ἐφ' ὄλου τοῦ σώματος ἀποκρύπτει σχεδὸν καὶ τὴν ρυτὴν αὐτοῦ καὶ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ δεξιὸν σκέλος μόλις ἐπεσθίτων νὰ ὑποφανῆ τὸ ἐντοσθεν στενὸν κολόβιον, τὴν ἀπρωρημένην ἀριστο-

* Μετάφρασις Σπ. Τρικούπη.

γὴν τοῦ λαϊμοδέτου καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα προ-
τεταμένον μικρόν.

Προσβλέπων ἤδη τις τὸν ἀνδριάντα τοῦτον κα-
ταγινώσκει ἀρά γε τὴν ἀληθῆ τοῦ προσφιλοῦς ποι-
ητοῦ καὶ συμπολίτου ἡμῶν μορφήν;

Ἦ ἐν γένει ἔκφρασις τῆς φυσιολογίας τοῦ ἐ-
λαττωματικῆ δὲν εἶναι ὕστεροῦ ἔμως, νομίζω,
ὑπὲρ τὸ δέον ἀρβενωποῦ καὶ στερεοῦ ἦθους. Καὶ
εἶναι μὲν πιστὴ ἐξεικόνισις τῆς τοῦ Βύρωνος μορ-
φῆς ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις ἡμέραις τῆς ἐν Ἰταλίᾳ
διαμονῆς του κατὰ τὸ πρότυπον τῆς τοῦ Tho-
waldsen προτομῆς, ἐκπαριστᾷ τὴν ἐγνωσμένην
καλλονὴν τοῦ λόρδου τῆς Ἀγγλίας, τὴν ἀκατα-
μάχητον γλυκύτητα τοῦ συμπαθοῦς ψάλτου τῶν
καταδυναστευομένων, καὶ ἴσως τὴν μελαγχολικὴν
διάχυσιν τοῦ ἀναχωρητοῦ τοῦ Μεσολογγίου, ἀλ-
λ' ὄχι καὶ τὴν ἔκφρασην μεγαλειότητος τοῦ ἐμπνευ-
σμένου Βάρδου, τὴν τελευταίαν σύνεσιν καὶ μερι-
μνῶδη ἔκφρασην τοῦ προσώπου τοῦ ὄχυρωτοῦ καὶ
προκασιπτοῦ τῆς ἡρώδους πόλεως.

Ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ Νοέμβριον 1881.

ΧΡ. Μ. ΠΑΛΛΑΔΑΣ.

Η ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ὁ κ. Brown Sequard, ὁ περιώνυμος καθηγη-
τῆς τῆς φυσιολογίας ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλ-
λίας, ἐκοινοποίησεν ἐσχάτως εἰς τὴν Ἀκαδημίαν
τῶν ἐπιστημῶν τὸ ἀποτέλεσμα πλείων φυσιολο-
γικῶν μελετῶν, ἃς ἐπεχείρησεν ἵνα ἐξηγήσῃ γε-
γονότα πολλάκις παρατηρηθέντα εἰς τὸ πεδίου
τῆς μάχης ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν χειρουργῶν.
Πρόκειται περὶ τῆς θέσεως καὶ ἐκφράσεως, ἣν οἱ
στρατιῶται διατηροῦσι μετὰ θάνατον, καθ' ἣν
στιγμὴν λαμβάνουσι θανατηφόρον τραῦμα.

Μέχρι τοῦδε ἠτιῶντο τὸν ὑπερβολικὸν κάμα-
τον, τὴν ἐξάντλησιν τοῦ νευρικοῦ καὶ μυϊκοῦ συ-
στήματος, ἀλλ' ὁ περιφανὴς φυσιολόγος φρονεῖ,
ὅτι τὸ αἴτιον τοῦτο δὲν ἐξηγεῖ εὐλόγοφανῶς τὴν
ἄμεσον μετὰ θάνατον μύων εἰς κατάστασιν συ-
στολῆς δυναμένην νὰ διατηρήσῃ τὰ μέλη καὶ τὸ
σῶμα εἰς ἣν θέσιν εὐρίσκοντο κατὰ τὴν στιγμὴν
τοῦ θανάτου.

Ἴδου τὰ συμπεράσματα, ἃ ὁ καθηγητῆς τοῦ
Κολλεγίου τῆς Γαλλίας πορίζεται ἐκ τῶν ἀρτίως
γενομένων ἐρευνῶν:

1^{ον} Συστολὴ ἀληθῆς δύναται νὰ ἐπέλθῃ ὀλίγον
τινὰ χρόνον μετὰ ἢ καὶ πρὸ τοῦ θανάτου, ἢ δὲ
συστολὴ αὕτη δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ καὶ
νὰ μεταβληθῇ εἰς νεκρικὴν ἀκαμψίαν ἢ νὰ ἐκλείψῃ
ἐντελῶς, ἐμμενούσης τότε τῆς τῶν μυῶν ἐρεθι-
στικότητος.

2^{ον} Ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ
μᾶλλον δυνάμενον νὰ προξενήσῃ τὴν μετὰ θάνα-
τον συστολὴν εἶναι ἡ παρεγκεφαλίς.

3^{ον} Ἡ διατήρησις τῆς ἐκφράσεως, ἣν εἶχον πρὸ
τοῦ θανάτου, ἢ παρατηρηθεῖσα παρὰ τοῖς ἐν τῷ
πεδίῳ τῆς μάχης φονευθεῖσι στρατιώταις, ἐξαρ-

τᾶται οὐχὶ ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐμφανίσεως τῆς νε-
κρικῆς ἀκαμψίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπερχομένης ἀλη-
θοῦς συστολῆς.

Κατόπιν τῆς σπουδαίας ταύτης κοινοποιήσεως,
ἡ ἐφημερὶς «Gazette de France» ἐν τῇ ἐπιστη-
μονικῇ αὐτῆς ἐπιθεωρήσει ἀνερευνᾷ ἐπὶ τοῦ προ-
κειμένου ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλίας
σειρὰν γεγονότων ἀξιολόγων, ὧν τινὰ μεταφέρο-
μεν ἐνταῦθα.

Ἡ ἐξέτασις τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου τῶν
τεθνεώτων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἔγινεν ἀντι-
κειμένον σπουδαίων παρατηρήσεων, ἔφερε δὲ εἰς τὸ
συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταβῇ
ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον ἐν ἀκαρεῖ, ἄνευ ἀ-
γωνίας καὶ ἄνευ σπασμῶν. Τὸν ἀκαριαῖον θάνατον
ἐπιφέρουσι κυρίως τὰ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἢ τὴν
καρδίαν τραύματα. Ἐν περιπτώσει θανατηφόρου
τραύματος εἰς τὸ ὑπογάστριον, ἐπιφέροντος τὸν
θάνατον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βραδέως, ἡ ἀ-
γωνία παρατείνεται μετὰ φρικτῶν ὀδυνῶν, τὸ
πρόσωπον τῶν νεκρῶν εἶναι συνεσπασμένον, αἱ χεῖ-
ρες καὶ οἱ βραχίονες εἶναι ἐσαυρωμένοι καὶ συνε-
σφιγμένοι ἐπὶ τῆς κοιλίας, τὸ σῶμα κυρτωμένον
καὶ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς κεκλιμένον.

Ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγράμματι περὶ τῆς
ἐν τοῖς στρατοῖς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, ὁ ἱατρὸς
κ. Chenu μνημονεύει πολυαριθμῶν γεγονότων
λίαν διδακτικῶν καὶ δυναμένων νὰ διαφωτίσωσι
τὸ ἐπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα. Ὁ ἱατρὸς κ. Ar-
mand παρατήρησε, λέγει, εἰς τὴν μάχην τῆς Μα-
γέντας, ὅτι πλείστοι νεκροὶ διετήρουν τὴν ἐκ-
φρασην ἣν εἶχον κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου.
Οἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν τραυματισθέντες νεκροὶ ἔ-
κειντο συνήθως πρηνεῖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἢ νε-
κρικὴ ἀκαμψία κατ' οὐδὲν εἶχε μεταβάλλει τὴν
ἐντελῆ τῶν μελῶν παράλυσιν, οἱ πλείστοι δ' αὐ-
τῶν εἶχον εἰσέτι τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας. Οἱ κατὰ
τὴν καρδίαν τραυματιζόμενοι πίπτουσι καὶ μέ-
νουσιν ὅπως καὶ οἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν. Ἀλλ' ὁ-
μῶς ὁ θάνατος αὐτῶν καίτοι ταχὺς δὲν εἶναι το-
σοῦτον ἀκαριαῖος, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπη θέσιν, οὖ-
τως εἰπεῖν, ἐνεργητικὴν παρατηρήθη ζουάθος, ὅ-
στις πληγεῖς εἰς τὸ στήθος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ὄπλου
του, ὑπερῆκράτει εἰς θέσιν προσβολῆς διὰ τῆς λόγ-
χης τὸ ἀρβενωπὸν αὐτοῦ πρόσωπον ἦτο ἀπειλη-
τικῶς προτεταμένον.

Οὐ μακρὰν τοῦ ζουάθου τούτου εὐρίσκειτο αὐ-
στριακὸς στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ, τοῦ ὁποῦ
σφαῖρα εἶχε κόψει ἀριστερὰ τὰ μηριαῖα ἄγγεῖα· οὗ-
τος ἀπέθανεν ἐξ αἰμορραγίας καὶ ἦτο αἱματόφυρ-
τος. Διαρκούσης τῆς ἀγωνίας του, οἰκδήποτε ἡ
διάρκεια αὐτῆς, εἶχε λάβει θέσιν παρακλητικὴν,
ἔκειτο δὲ ὑπτίως ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιὰ κλίνας καὶ
εἶχε τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμέ-
νους πρὸς τὸν οὐρανόν, τὰς χεῖρας συνηνωμένας,
τὰ δάκτυλα συμπεπλεγμένα καὶ συνεσπασμένα.
Ἐφάνετο ἀποθανὼν ἐνῶ προσήχετο.

Ὁ ἱατρὸς κ. Perrier μεγάλως ἠπόρησε, λέγει
ὁ Chenu, ὅτε διατρέχων τὸ πεδίου τῆς μάχης
τῆς Ἀλμας τὴν μεθεπομένην τῆς μάχης, εἶδε
τῆδε κάκεισε μέγαν ἀριθμὸν πτωμάτων βωσικῶν,
ἅτινα διετήρουν ἔκφρασην προσώπου καὶ θέσεως
παρουσιαζούσας εἰσέτι τὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς. Τι-
νὲς ἐφάνιντο ὥστε βεβηρωμένοι ὑπὸ ὀδύνης καὶ
ἀπελπισίας, ἀλλ' οἱ πλείστοι εἶχον ὄψιν εἰρηλικὴν
καὶ ἔκφρασην εὐσεβοῦς καρτερίας, ἄλλοι ἐφάνιντο
ἔχοντες λέξεις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ μειδιῶντες
πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐν ἐνθουσιῶδει μακαριότητι. Εἰς
τούτων μάλιστα ἐπέσχε τὴν προσοχὴν τοῦ ἔκειτο
ὀλίγον ἐπὶ τῆς πλευρᾶς κεκλιμένος, εἶχε δὲ τὰ
γόνατα κεκαμμένα, τὰς χεῖρας ὑψωμένας καὶ συ-
νηνωμένας, τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω ἐββημένην
ὥστε ἐψιθύριζε προσευχὴν.

Ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων τοῦ ἀρχιάτρου κ.
Baudin ἐξάγεται ὡσαύτως, ὅτι μετὰ τὴν ἐν Ἰνκερ-
μὰν μάχην πολλὰ πρόσωπα ἐφάνιντο οἶονεῖ μει-
διῶντα, ἄλλα ἦσαν ἀπειλητικά. Πτώματά τινα εἶ-
χον θέσεις νεκροπροπέεις ὥστε φίλαι χεῖρες εἶχον
διαθέσει αὐτὰ πρὸς ἐνταφιασμὸν ἄλλα ἔχοντα τὸ
γόνοι ἐπὶ τῆς γῆς ἐσφιγγον σπασμωδικῶς τὸ ὄπλον
των καὶ ἔδρακνον τὸ φυσίγγιον. Πολλῶν δὲ βραχιῶν
ἦτο ὑψωμένος εἴτε διότι προσεπάθησαν νὰ προφυ-
λαχθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐπιφερομένης πληγῆς, εἴτε δι-
ότι ἐξέφερον ἐκπνεόντες τελευταίαν προσευχὴν. Τὰ
πρόσωπα ἦσαν πάντα ὠχρὰ, ὁ δὲ ἄνεμος πνέων
σφοδρῶς ἐφάνετο οἶονεῖ ζωογονῶν τὰ πτώματα
ταῦτα ὅα ἔλεγε τις, ὅτι αἱ μακρὰ αὐτὰ σειραὶ
τῶν τεθνεώτων ἦθελον μετ' ὀλίγον ἐγερθῆ ὅπως
ἀρχίσωσιν ἐκ νέου τὴν πάλην.

Μεταξὺ τῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τι-
κίνου διεσπαρμένων πτωμάτων ἐν Μαγέντα, παρα-
τηρήθησαν ἀξιωματικοὶ αὐστριακοὶ, ὧν τινες εἶ-
χον φυσιολογίαν εὐγενῆ, ἦσαν δ' ἐπιμελῶς ἐνδε-
δυμένοι καὶ εἰς ἄκρον καθαροί. Αἱ περικαλλεῖς αὐ-
ται ξανθοὶ κεφαλαί, πολὺ διαφέρουσαι ὡς πρὸς τὸ
κανονικὸν τῶν χαρακτηριστῶν τῶν πλείστων κεφα-
λῶν τῶν στρατιωτῶν των, ἐξέφραζον καρτερικὴν
εὐτολμίαν. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν θεαμάτων τὸ μᾶλ-
λον ἐμπληκτικὸν ἦτο ἐν Μαγέντα ἢ κατὰ τὴν ἐ-
σπέραν ἰδέα τῶν συσσωρευθέντων πτωμάτων παρὰ
τὰς μακρὰς καὶ βαθείας τάφρους τὰς ἀρυσσομένας
πρὸς ταφὴν αὐτῶν. Τὸ ἀναιμόν πρόσωπον τῶν ἀν-
δρῶν τούτων ἦτο ὠχρὸν βεβαίως ἀλλ' οὐχὶ πελι-
δνόν. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται τοιαύτην εἶχον γεν-
ναϊότητα ἐκφρασην ἐπὶ τῶν ἀρβενωπῶν προσώ-
πων των, τοσαύτην, οὕτως εἰπεῖν, ζῶν ἐν τῷ θά-
νάτῳ, ὥς ὀλίγου δὲ ἐν ἄναφρονήσῃ τις πρὸς τοὺς
δούσοντας τοὺς λάκκους συστρατιώτας των «Ὁχι
ἀκόμη, περιμένετε, περιμένετε!»

Ὁ ἰδὼν τὰ πένθημα μὲν ἀλλὰ συγκινητικὰ ταῦ-
τα θεάματα, προστίθησιν ὁ κ. Chenu, βλέπει ὁ-
ποῖαι ἐλλείψεις, ὁποῖα σφάλματα κηλιδουσι τὰς
πλείστας εἰκόνας τῶν τὰς μάχας γραφόντων, οἵ-
τινες τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἄρτι τραυματισθέντας

παριστῶσιν ἐνίοτε πελιδνοὺς καὶ πρασινωπούς,
ἵνα μὴ εἴπωμεν σεσηπότας, ἢ εἰς κατάστασιν σω-
ματικῆς καταπτώσεως μαρτυροῦσαν κατάπτωσιν
ἠθικὴν καὶ ἀπελπισίαν, ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἠρωτικὴ
ἀνδρεία ἐπιβρόσασα αὐτοὺς μέχρι τελευταίας πνο-
ῆς, ἐξήλειψεν ἐκ τῆς φυσιολογίας των πᾶν ἔχον
σωματικῆς ἀλγηδόνος.

Τὰ ἐνδιαφέροντα ταῦτα γεγονότα παρέχουσι
νέαν σπουδαιότητα εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ.
Brown-Sequard. Ἡ μελέτη τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς
θέσεως τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἶ-
ναι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις γόνιμος. Ὑπὸ φυσιολογι-
κὴν ἔσποψιν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἂν ὁ θάνατος ὑ-
πῆρξεν ἀκαριαῖος ἢ ὄχι, ὑπὸ ψυχολογικὴν ἐπιτρέ-
πει πολλάκις ν' ἀναγνωρίσωμεν τὰς τελευταίας τοῦ
θύματος σκέψεις, ὑπὸ καλλιτεχνικὴν παρέχει οὐχ
ἥττον πολυτίμους παρατηρήσεις. Ἡ ἔκφρασις καὶ
ἡ θέσις, ἣν παρουσιάζουσι οἱ ὑπὸ κεραυνοῦ πλη-
γέντες νεκροὶ, προστίθενται εἰς τὰς ἐνδείξεις ταύ-
τας καὶ συμπληροῦσιν αὐτάς, καθότι εἰς τὴν τοι-
αύτην περίπτωσιν ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνει ὡσαύ-
τως ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον ἄνευ οὐδενιαῶς
προαισθήσεως, ἄνευ ἀγωνίας καὶ ἄμεσως, οὐδ' ἐπὶ
στιγμὴν συνειδῶς, ὅτι ἠγγικεν ἡ μοιραία ὥρα.

[«La France Médicale»].

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΩΤΕΡΟΥ.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΑΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συζήτια 181 σελ. 138.

Οὕτως ἐσκέπτετο ὁ μαρκήσιος, τὸ ἀληθὲς ὅμως
εἶναι ὅτι εὐρίσκειτο εἰς τὰ στενὰ καὶ καθήμενος
ἐπὶ τῆς μαλακῆς καὶ ἀναπαυτικῆς ἔδρας του ἔ-
πασχε περισσότερον παρ' ἂν εὐρίσκειτο περιπε-
πλεγμένος ἐντὸς ἀκανθῶδων βάτων· διότι ἐφο-
θεῖτο τὴν κυρίαν βωμπερ τόσον, ὅσον καὶ τὴν ἐ-
πανάστασιν καὶ ἡ ἰδέα μόνη ὅτι ἐμελλε νὰ διε-
γείρῃ τὴν ὀργὴν τῆς καθ' ἑαυτοῦ ἔκαμνε αὐτὸν νὰ
τρέμῃ. Ἐν τούτοις ἀπεφάσιεν ἐπὶ τέλους ν' ἀ-
νακαλέσῃ ὅλον τὸ θάρρος του καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν
μάχην δι' ἀκροβολισμῶν.

— Ἡξεύρετε, κυρία βραωνίς, ἀνεφώνησεν αἰ-
φνης, ὡς ἄνθρωπος μὴ συνειθισμένος εἰς τοιαύτας
περιστροφάς, ἠξεύρετε ὅτι ὁ Βερνάρδος εἶναι νεα-
νίας πολὺ καθὼς πρέπει. Μοὶ ἀρέσκει ὁ χαρακτήρ
του· εἶναι μὲν ὀλίγον τι δειλῆς, ἀλλ' εἶναι τί-
μιος καὶ εὐλαβής. Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ αὐ-
τὸν εὐδῆ, εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' ἡ ἀρρενωπὸς φυσι-
ογνωμία του ἔχει τι ἐπιβλητικόν. Τί ὀφθαλμοί!
τί μέτωπον! Ἡ βίσις του ὁμοιάζει πρὸς τὰς βίνας
τῆς βασιλικῆς γενεᾶς καὶ μοὶ φαίνεται παράδο-
ξον πόθεν ἔλαθε τὴν ὁμοιότητα ταύτην. Ἐπειτα
δὲν παρατηρήσατε τί ὠραία χεῖρ κρύπτονται ὑπὸ
τὸν μέλανα μύστακά του. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγγω-
ρήσῃ! τὸ στόμα αὐτοῦ εἶναι στόμα μαρκησίου·
ἔχει πρὸς τούτοις εὐφυὴν καὶ τρόπους εὐγενεῖς·
καὶ εἶναι μὲν εἰσέτι ὀλίγον τι ἀπότομος, ἀλλὰ

μετεβλήθη πολύ από του συναναστρέφεται με ημάς· διότι ούτω καθορίζεται ο χροπός εντός του χρονοτηρίου. Εκτός τούτου, δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῆ, εἶναι ἥρωας, εἶναι ἐξ ἐπειρών, οὗς ὁ αὐτοκράτωρ ἀνεθέλειν δούκας, πρίγκιπας καὶ στρατηγούς. Νομίζω ὅτι βλέπω αὐτὸν εἰσεῖτε ἐπὶ τοῦ Ρολάνδου. Ποῖον θάρρος! ποῖα τόλμη! Ἀκούσατε, βαρωνίς, δὲν τὸ κρύπτω· δὲν μοι φαίνεται διόλου ὅτι καταβιβάζομαι ὁσάκις θλίβω τὴν χειρὰ του ἐντὸς τῆς ἐμῆς.

— Περὶ τίνος διαλεῖτε, μαρκήσις; ἠρώτησε νεωχελῶς ἡ κυρία Βωμπέρ χωρὶς νὰ διακύβη τὰς σκέψεις της.

— Περὶ τοῦ νεκροῦ μας φίλου, ἀπάντησεν ὁ μαρκήσιος εὐγενῶς, περὶ τοῦ νεκροῦ ἱλάρου.

— Καὶ ἐλέγετε...

— Ἐλεγον, ὅτι ἡ φύσις ἔχει ἐνίοτε παραδόξους ἰδιοτροπίας· διότι ὁ νεανίας οὗτος ἔπρεπε νὰ γεννηθῆ εὐπαιδίως.

— Τίς! ὁ μικρὸς Βερνάρδος;

— Εἰπέτε καλλίτερον ὁ μέγας Βερνάρδος! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος· βυθίζων ἀποφασιστικῶς τὰς χειρὰς ἐντὸς τῶν θυλακίων τῆς ἀναξυρίδος του.

— Δὲν ἤξεύρετε τί λέγετε, ἐχάσατε τὸν νοῦν σας, μαρκήσις, ὑπέλαθεν ἀποτόμως ἡ κυρία Βωμπέρ ἐπαναλαμβάνουσα τὸ σαθρὸν αὐτῆς ἦθος.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιτυχίας, ὡς φρόνιμος πολεμιστής, ὅστις ἀφοῦ ῥίψει τὴν πρῶτην αὐτοῦ βολὴν ἀποσύρεται ἵνα ἐν ἀσφαλείᾳ πληρώσῃ καὶ πάλιν τὸ ὄπλον του, ὁ μαρκήσιος ἐσιώπησεν. Ἐπῆλθε λοιπὸν τότε μακρὰ σιγὴ.

— Κυρία βαρωνίς, ἀνεφώνησεν αἴφνης ὁ κύριος Λασεγλιέρ, δὲν νομίζετε ὅτι ἐφέρθη ἀγνωμόνως πρὸς τὸν ἀγαθὸν κύριον Σταμπλῆ; Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ συνείδησίς μου δὲν εἶναι ἐντελῶς ἡσυχῆ· διότι φαίνεται ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἀνωρεπὸς οὐδὲν ὄφειλε νὰ μοὶ ἀποδώσῃ, ἀλλ' ὅτι μοι ἐχάρισε τὰ πάντα δοκίμους ὑπὸ ἀξιοθαυμάστου γενναιοῦ θωρίας· ἐὰν ἔχῃ οὕτως, ἤξεύρετε ὅτι τοῦτο εἶναι παράδειγμα ἀφοσιώσεως ἄξιον ν' ἀναγραφῆ εἰς τὰ χρονικά τῆς ἱστορίας, καὶ ὅτι καὶ ἡ θυγάτηρ μου καὶ ἐγὼ οφείλομεν ν' ἀνεγείρωμεν βωμοὺς εἰς τὴν μνήμην του;

Ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπέρ εὐρίσκειτο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐγωῦσμοῦ της, ὥστε οὐδ' ἠθέλησε κἄν νὰ σκεφθῆ ποῦ εἰς τὴν νὰ καταλήξῃ ὁ μαρκήσιος· ὕψωσε λοιπὸν μόνον τοὺς ὤμους καὶ δὲν ἀπάντησεν· ὅθεν ὁ κύριος Λασεγλιέρ ἤρχισε ν' ἀπελπίζεται, ἀλλ' ἐνθυμηθεὶς αἴφνης τὸ μᾶθημα τοῦ κυρίου Δετουρνέλ, ἔτεινε τὴν χειρὰ πρὸς παρακειμένην τράπεζαν, ἔλαβε μίαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων καὶ προσεποιήθη ὅτι διατρέχει αὐτήν.

— Κυρία βαρωνίς, ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους, ἠκολούθησατε ἐσχάτως τὰς ἐφημερίδας;

— Καὶ διατί; ὑπέλαθεν ἡ κυρία Βωμπέρ μετ' ἀνυπομονησίας· εἰς τί μὲ ἐνδιαφέρουσι αἱ ἀνοηταὶ αὐταὶ;

Μὰ τὴν σπάθη τῶν προγόνων μου! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος ἀρίων νὰ πέσῃ κατὰ γῆς ἡ ἐφημερίς, εἶναι ἀνοητικὴ, τὸ παραδέχομαι, ἀνοητικὴ ὅσον θέλετε, ἀλλὰ, μὰ τὸν Θεόν! ἡ ἐγὼ ἐτρολλάνθη, ἢ αἱ ἀνοηταὶ αὐταὶ μᾶς ἐνδιαφέρουσι περισσότερο παρ' ὅ,τι νομίζετε.

— Ἄς ἀκούσωμεν, μαρκήσις, τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ κυρία Βωμπέρ στενοχωρημένη· ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης χαίρει ἄκραν ὑγείαν, οἱ βασιλόπαιδες ἐξέρχονται εἰς κυνηγέσια, χοροὶ δίδονται εἰς τὴν αὐλήν, ὁ λαὸς εἶναι εὐτυχής, οἱ παραχοποιοὶ τρώγουσι καὶ πίνουν· διατί λοιπὸν ν' ἀνηυχώμεν.

— Τὰ αὐτὰ ἐλέγουμεν καὶ πρὸ τριακονταετίας, εἶπεν ὁ μαρκήσιος ἀνοίγων τὴν ταμπακοθήκην του, οἱ παραχοποιοὶ ἔτρωγον καὶ ἔπινον, οἱ βασιλόπαιδες ἐκυνηγουν, χοροὶ ἐδίδοντο εἰς τὴν αὐλήν, ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης ἔχαιρεν ἄκραν ὑγείαν, ἐν τούτοις ἡμέραν τινὰ ἠκούσθη αἴφνης ὑπόκωφος τριγυρῆς· ὁ γηραιὸς θρόνος τῆς Γαλλίας ἐρράγησε καὶ καταπίπτων εἰς ἐρείπια κατεπλάκωσε καὶ ἡμᾶς ζώντας καὶ τεθνεώτας ὑπὸ τὸ βάρος αὐτοῦ. Μὲ ἐρωτᾶτε λοιπὸν τί τρέχει; Ὅ,τι καὶ τότε, εὐρισκόμεθα ἐπὶ ἡφαιστείου.

— Εἴθε τρελλός, μαρκήσις, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις ἐντελῶς ἀφιερωμένη εἰς τὰς σκέψεις της δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅποια ἀνάγκη ὑπῆρχε νὰ γείνη πολιτικὴ συζήτησις κατὰ τὴν προεχωρημένην ἐκείνην ὥραν, τὴν μεταξὺ ἐνδεκάτης καμμοσυκτίου· διὰ τοῦτο δὲν ἔλαβε τὸν κόπον οὔτε νὰ ὑποστηρίξῃ οὔτε ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὰς ἰδέας τοῦ γηραιοῦ εὐπατρίδου.

— Σὰς ἐπαναλαμβάνω, κυρία βαρωνίς, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐπὶ ἡφαιστείου, ὅτι ἡ ἐπανάστασις δὲν καθυστάσεν, ἀλλ' εἶναι πυρὰ ἡμισέστος καί οὐσα ὑπὸ τὴν στάκτην αὐτῆς. Θὰ ἴδῃτε, θ' ἀνάψῃ πάλιν ἐντὸς ὀλίγου καὶ θὰ κατακαύσῃ τὰ ἐρείπια τῆς μοναρχίας· διότι ὑπάρχει ἄντρον τι, ἐν ᾧ συνηρῶμενοι οἱ αὐτιδιανοὶ ἄνθρωποι, οἱ καλοῦμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, ἐτοιμάζουσι τὴν ὑπόνομον τὴν μέλλουσαν ν' ἀνατινάξῃ τὸν θρόνον. Οἱ φιλελεύθεροι θ' ἀποτελειώσωσι τὸ ἔργον τοῦ 1793 εἰς ἡμᾶς δὲ ἀπολείπεται ἢ νὰ ταφώμεν διαπαντὸς ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς βασιλείας ἢ νὰ ζήτωμεν ἀσπαζόμενοι τὰς ἰδέας τῶν ἐπαπειλούντων ἡμᾶς.

— Αἱ! μαρκήσις, εἶπεν ἡ βαρωνίς, καλὴ εἶναι ἡ σκέψις αὕτη, ἀλλ' ἐνῶ ἀνησυχεῖτε περὶ φανταστικῶν πυρκαϊῶν, δὲν βλέπετε ὅτι ὁ οἶκός σας κἀταί;

— Κυρία βαρωνίς, ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος, δὲν εἶμαι ἐγωῦστῆς καὶ δύναμαι νὰ καυχήθω, ὅτι οὐδέποτε μ' ἐπῆρέασε τὸ ἀτομικὸν συμφέρον. Ἄν λοιπὸν ὁ οἶκός μου κἀταί ἢ ὄχι, τοῦτο εἶναι ἄσχετον· διότι δὲν πρόκειται νῦν περὶ ἐμοῦ μόνον, ἀλλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος ὄλων ἡμῶν. Τί μέλει τοὺς ἄλλους ἐὰν ἡ γενεὰ τῶν Λασεγλιέρ βυθισθῇ εἰς τὴν λήθην καὶ ἐκλείψῃ ἀφανῶς· μέλει ὅμως

βεβαίως πολλοὺς, ἐὰν ἡ ἀριστοκρατία τῆς Γαλλίας καταστραφῇ.

— Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τίνι τρόπῳ θέλετε ἐμποδίσαι τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ νὰ καταστραφῇ. ὑπέλαθεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις πολὺ ἀπέχουσα τοῦ νὰ ὑποθέσῃ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἔτεινε ὁ μαρκήσιος, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μαιδιάμα τῆς βλέπουσα τὸ ἐπιπόλαιον ἐλεῖνο πνεῦμα ἐπιλαμβανόμενον εὐτραπέλως τοιοῦτου σαθροῦ ζητήματος.

— Τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον καὶ ἐὰν ἠδυνήθη ν' ἀνακινήσω αὐτό, δὲν εἶμαι ὅμως εἰς κατάστασιν καὶ νὰ τὸ λύσω, ἀνεφώνησεν ὁ κύριος Λασεγλιέρ, ὅστις βεβαίως πλέον ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν, ἐπροχώρησε μὲ βῆμα σταθερώτερον. Ἐν τούτοις, ἐὰν μοι ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου, ἤθελον εἶπει, ὅτι τὸ ν' ἀπομονοῦνται οἱ εὐπατρίδες εἰς τὰς γαίαις καὶ τὰ κτήματά των, δὲν εἶναι τοῦτο ὁ καταλληλότερος τρόπος δι' οὗ ἡ ἀριστοκρατία τῆς Γαλλίας δύναται νὰ ἐξασκήσῃ καὶ πάλιν τὴν ἐπιρροήν, ἢν εἶχεν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἔθνους· ἴσως ἤθελον τολμήσει, χαμηλοφώνως ὅμως, νὰ προσθέσω, ὅτι αἱ ἀριστοκρατικαὶ μᾶς οἰκογένειαι ἐπὶ πολλοὺς ἤδη αἰῶνας νυμφεύονται μεταξὺ των, ὅθεν τὸ ἀριστοκρατικὸν αἷμα ἐφάρρη πλέον καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀνανεώσεως. Διὰ νὰ ἐπανεὐρῇ λοιπὸν τὴν δύναμιν καὶ τὴν θερμότητα τῆς νεότητος πρέπει ν' ἀναμιχθῇ μὲ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ· τέλος, κυρία βαρωνίς, ἤθελον προσπαθῆσαι ν' ἀποδείξω ὅτι ἐπειδὴ ὁ αἰὼν βαίνει πρὸ τὰ πρόσω, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ συμβαδίσωμεν μετ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ μείνωμεν οἱ ἔσχατοι πάντων· ἡ σκέψις αὕτη εἶναι σκληρὰ, ἀλλ' ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ Γαλλῆται ὑπερίσχυσαν καὶ οἱ Φράγγοι δὲν δύναται ἄλλως νὰ σωθῶσιν εἰμὴ συμμαχοῦντες μετὰ τῶν νικητῶν καὶ καταφεύγοντες εἰς τὰς τάξεις των.

Ἐνταῦθα ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις ἀμέσως ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ λογιῶν τούτου, ἐσφάθη πρὸς τὸν ῥήτορα, ἐστήριξε τὸν βραχίονα ἐπὶ τοῦ ἐρείσματος τῆς ἔδρας της καὶ ἐφάνη ἀκούουσα μετὰ περιεργείας καὶ προσοχῆς.

— Θέλετε νὰ μάθητε, κυρία βαρωνίς, ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος, κύριος ἐπὶ τέλους τοῦ ἀκρατηρίου του, θέλετε νὰ μάθητε τί μοι ἔλεγε προχθὲς ὁ διάσμος Δετουρνέλ, ὅστις εἶναι ἐν τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων πνευμάτων τῆς ἐποχῆς μας; «—Κύριε μαρκήσις, μοὶ ἔλεγε, ζῶμεν ἐν ἐποχῇ δυσκόλῃ καὶ πρέπει νὰ νιοθετήσωμεν τὸν λαόν, ἐὰν θέλωμεν νὰ μᾶς ἐγκολπωθῇ καὶ αὐτός· πρέπει νὰ καταβῶμεν μέχρις αὐτοῦ, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτὸν νὰ ὑψωθῇ καὶ νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον ἡμῶν· διότι ἡ ἀριστοκρατία κατήντησε σήμερον ὡς τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα μέταλλα, ἅτινα δὲν λαμβάνουσι σύστασιν ὡς μὴ μιγνύμενα μετ' ἄλλων στερεωτέρων—» Ἡ σκέψις αὕτη ἔχει ἐν-

νοϊαν βαθυτάτην καὶ κατ' ἀρχὰς ἐμβαθύνων εἰς αὐτὴν ἐξάλισθην, ἀλλ' ἔπειτα κατώρθωσα βαθυπρόθετον ν' ἀνακαλύψω τὴν ὑποκρυπτομένην ἀλήθειαν; εἶναι πικρὰ ἡ ἀλήθεια, τὸ παραδέχομαι· ἀλλ' εἶναι προτιμότερον νὰ κατακτιθῶμεν τὸ μέλλον, ἔστω καὶ μὲ οἰκονομικὴν θυσίαν, παρὰ νὰ ταφώμεν διὰ παντὸς ὑπὸ τὰ σάβανα τῶν ἀνεπιστρέπτει παρελθόντων χρόνων. Διάβολε! ἀνεφώνησεν ἐγειρόμενος καὶ περιπατῶν μὲ μεγάλα βήματα, μᾶς παρουσιάζουσιν εἰς τὸν λαόν, ὡς γενεὰν ἀδιόρθωτον μισοῦσαν ὅ,τι δὲν εἶναι ἰδικόν της, ἐπιειρομένην διὰ τοῦ; τίλους της, ὀπισθοδρομικὴν, ἀγέρωχον, ἐχθρὰν τῆς ἰσότητος. Ἀλλ' ἤγγικεν ἡ ὥρα νὰ ἐπιβάλλωμεν σιγὴν εἰς τὰς χαιμαρπὴς ταύτας καὶ ἀνοήτους συκοφαντίας. Ἄς ἀναμιχθῶμεν λοιπὸν μὲ τὸν λαόν, ἄς ἀνοίξωμεν αὐτῷ προθύμως τὰς θύρας μᾶς καὶ ἄς ἐπιβάλλωμεν εὐθείας εἰς τοὺς ἐχθροὺς μᾶς δίδοντας αὐτοῖς τὴν εὐκαιρίαν νὰ μᾶς γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σῦνεγγυς!

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ κύριος Λασεγλιέρ, φοβηθεὶς διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τόλμην, ἐθεώρησε δειλῶς τὴν βαρωνίδα ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἀφοῦ ἦναψε τὴν θρυαλλίδα ὑπόνομου, δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐντρομος ἐτοιμάζεται νὰ δεχθῇ τεμάχια βράχου κατὰ κεφαλῆς. Ἀλλ' ὡ τοῦ θαύματος! ἐπῆλθε τὸ ἐναντίον· διότι ἡ βαρωνίς δὲν ἐθεώρει τὸν παλαιὸν αὐτῆς φίλον τὸσον ὀξύνουν, ὥστε νὰ ὑποπτεῖσῃ, ὅτι ὑπέκρυπτεν ἄλλην τινὰ ἔννοιαν εἰς τοὺς λόγους του ἐκεῖνους. Ἐκτὸς τούτου ἦτο παρὰ πολὺ ἀπερρόρημένη ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἀνησυχιών, ὥστε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὑπῆρχον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸν κόσμον ἄλλα συμφέροντα ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν της. Χωρὶς λοιπὸν νὰ σκεφθῇ κἄν ὅθεν ὁ μαρκήσιος ἤρυστο τὰς νέας ἐκείνας καὶ τολμηρὰς ἰδέας, ἡ κυρία Βωμπέρ ἐν μόνον εἶδε καὶ ἐνόησεν, ὅτι δηλαδὴ ὁ μαρκήσιος ἦνοιγε μόνος του τὴν θύραν, δι' ἣς ὁ Πραοῦλ, χρεῖας τυχοῦσης, ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ἡμέραν τινὰ.

— Μαρκήσις, ἀνεφώνησε μετὰ προθυμίας, αἱ σκέψεις σας αὐταὶ εἶναι ἐμβριθέσταται· καίτοι δὲ οὐδέποτε ἀμφέβαλλον περὶ τῆς πεφωτισμένης διανοίας σας, καίτοι ἐγνωρίζον πάντοτε, ὅτι ὑπὸ τὰς ἐπιχαρίτους εὐφυίας σας κρύπτεται πνεῦμα σοβαρώτατον, οφείλω ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἐξεπλάγην καὶ ἐχάρην ἐν ταύτῳ ἰδοῦσα ὑμᾶς ὑψούμενον πρὸς ἰδέας τοσοῦτον ὀρθὰς καὶ δικαίας. Σὰς συγχαίρω λοιπὸν.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ μαρκήσιος ἐκπλαγείς, διότι ἀντὶ λίθων ἔπεμπον αὐτῷ βόλα, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐθεώρησεν ἄνευ φόβου τὴν βαρωνίδα. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον ἐγωῦστῆς καὶ αὐτός, δὲν ἐζήτησε νὰ ἐννοήσῃ διατί ἡ βαρωνίς ἐπικρατεῖ τοσοῦτον προθύμως εἰς τοὺς λόγους του, ἀλλὰ παρεδόθη ἀμέσως εἰς τὴν χαρὰν του.

— Τοῦτο δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ὄλους ἡμᾶς, ἐξηκολούθησεν ἐπιειρόμενος καὶ θωπεύων τὸν πώγωνά του, ἐπειδὴ ἐλάβομεν ἐκ φύσεως τρόπους

ἀδρούς και εὐγενείς, διὰ τοῦτο οἱ σχολαστικοὶ και οἱ ἀνάγωγοι μᾶς φθονοῦσι και δὲν παραδέχονται ὅτι εἴμεθα και εὐφροῦς. Ἄλλ' ἅμα καταδεχόμεθα νὰ ἔλθωμεν εἰς συνάφειαν μετ' αὐτῶν, ἀποδεικνύομεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ διαπρέψωμεν εἰς ὅλα τὰ στάδια και ἡ μᾶς ἴδωσι μετ' ὀλίγον δημιουργοῦντας και ἀναπτύσσοντας τὰς ιδέας μας μετ' ὅσον εὐκολίαν μετ' ὅσον ἄλλοτε μεταχειριζόμεθα τὴν σπάθην και τὰς λόγχας.

— Μαρκήσιε, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις ἐπεθύμει νὰ διατηρήσῃ τὴν συνομιλίαν εἰς τὸ σημεῖον, ὅθεν εἶχεν ἀρχίσει. ἐπανερχομαι εἰς τὰς ιδέας, ἃς πρὸ ὀλίγου ἐξεργάσατε και συμφωνῶ και ἐγὼ πληρέστατα, ὅτι ἐάν ἡ ἀριστοκρατία ἐξακολουθῇ ν' ἀπομονοῦται εἰς τὰς γαίαις της, ὡς κάλλιστα παρετηρήσατε, ἐάν δὲν ἀφήσῃ τὴν ὑπερηφάνειάν της και δὲν ἀναμιχθῇ μετ' ὅσον λαόν, βαβαίως θέλει ἐκλείψει· διότι τὸ οἰκοδόμημα αὐτῆς εἶναι ἐτοιμάροπον και ἡ ἐλαχίστη πνοὴ δύναται νὰ τὸ καταρρίψῃ, ἐάν δὲν ἔχωμεν τὴν ἐπιθεξιότητα νὰ μεταβάλλωμεν τοὺς κλονίζοντας τὰ τεῖχη αὐτοῦ πολιωρικτικοὺς κρούς εἰς κρηπίδωματα ὑποστηρίζοντα αὐτά. Μετ' ἄλλας λέξεις, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐπαναλάβω τὴν παρομοίωσίν σας· διὰ νὰ σωθῇ ἡ ἀριστοκρατία πρέπει νὰ ἐμφυλισθῇ μετ' αἷμα τοῦ λαοῦ.

— Συμφωνοῦμεν πληρέστατα, ἀνεφώνησεν ὁ κύριος Λασεγιέρ περιχαρῆς, διότι δὲν ἀπαντᾷ τὴν ἀντίστασιν, ἣν ἐφορεῖτο· βαρωνίς, εἶπε ὁ κυμασία· ἐνοεῖτε τὰ πάντα, οὐδὲν ἐκπλήττει, οὐδὲν ταράττει, οὐδὲν φοβίζει ἡμᾶς. Ἔχετε ὄξυδερκειαν ἀετοῦ και δύνασθε, ὡς αὐτός, ν' ἀτενίσθητε κατὰ πρόσωπον τὸν ἥλιον χωρὶς νὰ ἠαμβωθῆτε· ἐνδομύχως δὲ, προσέθηκε τρίτων τὰς χεῖρας, «Τί καλὰ, μετ' ὅσον τὴν εὐφροῦν της ἡ βαρωνίς μετ' ἀφῆκε νὰ τὴν δέσσει ἐκεῖ ὅπου ἦθελον.

— Δὲν ἠξέουρα ποῖς οἶστρος κεντᾷ τὸν μαρκήσιον, ἐσκέπητο καθ' ἑαυτὴν ἡ βαρωνίς, ἀλλὰ τὸν ἔχω καλὰ, διότι ἐφρίψεν ὁ ἴδιος τὸ δίκτυον ἐντὸς τοῦ ὁποῖου θὰ τὸν περιπλέξω ἀργότερον. Μαρκήσιε, ἀνεφώνησε, πρὸ πολλοῦ ἔχω και ἐγὼ τὰς αὐτὰς ιδέας, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀπέφυγον νὰ τὰς ἀνακοινώσω πρὸς ὑμᾶς φοβουμένη μὴ σας δυσαρεστήσω.

— Πῶς λοιπόν! ὑπέλαθεν ὁ μαρκήσιος, εἶχετε τὸσον κακὴν ιδέαν περὶ τοῦ ἀρχαίου σας φίλου; Ὅχι μόνον εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποσῶ οἰκονομικτὸς ὑστίαν, ὅσον μεγάλη και ἂν ὑποτεθῇ, χάριν τῆς μερίδος μας, ἀλλὰ λέγω πρὸς τούτους, ὅτι οὐδεμίαν ἔχω δυσκολίαν νὰ εἰσέλθω πρῶτος εἰς τὴν μόνον ὁδὸν σωτηρίας, τὴν ἀνοιγομένην ἐνώπιον ἡμῶν· διότι πάντοτε ἔδωκα πρῶτος τὸ παράδειγμα· ἐγὼ μετ' ἠνάστευσα πρῶτος, ἀλλὰ τότε ἦσαν ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἦθη! Δὲν εἶμαι ὁ μαρκήσιος τοῦ Καρμπά! Ἐγὼ συμβαδίζω μετὰ τοῦ αἰώνος μου και ὁμολογῶ ὅτι ὁ λαὸς κατέκτησεν ἐπαξίως τοὺς βαθμοὺς και τοὺς τίτλους τῆς εὐγενείας του. Ἔχει και αὐτὸς ἐπίσης τὰ δουκάτα

και τὰς κομητείας του, ἔχει τὸ Eylau τὸ Βαγράμ, τὴν Μοσκόβαν· αἱ περγαμηναὶ του ἔχουσιν ἀξίαν· ἀλλὰ, κυρία βαρωνίς, δικαιολογῶ πληρέστατα τοὺς δισταγμοὺς σας· διότι και ἐγὼ ὁ ἴδιος ἂν και πρὸ πολλοῦ ἐμύρωσα τὰς πεποιθήσεις ταύτας, δὲν ἠθέλησα νὰ σας ἀναφέρω τίποτε φοβουμένος μὴ προσκρούσω εἰς τὰς προλήψεις σας, μήπως ἔλθω εἰς διενέξεις μετ' ὑμῶν, ἥτις εἶσθε πιστὴ μου φίλη.

— Παράδοξον, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις ἤρχισε ν' ἀνορθοῖ τὰ ὦτα, ποῦ λοιπόν ζητεῖ νὰ καταλήξῃ ὁ μαρκήσιος; — Νὰ προσκρούσητε εἰς τὰς προλήψεις μου! ἀνεφώνησε Ποῖα εἶμαι λοιπόν; Μήπως μετ' ἐκλαμβάνετε ὡς τὴν βαρωνίδα τοῦ Prétintailles; Μετ' εἶδτε ποτὲ ἀρνούμενην ν' ἀναγνωρίσω ὅτι καλόν, ὅτι εὐγενές, ὅτι γενναῖον, ὅτι μέγα ὑπάρχει ἐν τῷ λαῷ; Μήπως ἀγνοῶ ὅτι ὅλα τὰ αἰσθητά, ὅλα τὰ ἦθη και αἱ ἀρεταὶ τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος κατέφυγον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὄχλου;

— Ὡ! Ὡ! Ὡ! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ μαρκήσιος, εἰς τὸν ἤρχισεν ἡδὴ νὰ ἐρχεται ἡ σκέψις, κατὰ κρύπτειται ἐδῶ.

— Ὅσον τὸ νὰ ἔλθῃτε εἰς διενέξεις μετ' ἐμοῦ, πῶς ἦτο δυνατόν, μαρκήσιε, νὰ ὑποθέσητε ποτε τοιοῦτόν τι; προσέθηκεν ἡ κυρία Βωμπέρ. Ἔχετε λοιπόν τὸσον κακὴν ιδέαν περὶ τῆς καρδίας μου και τοῦ νοῦς μου; Γνωρίζετε καλῶς, ἀξιόραστὴ μου φίλε, ὅτι δὲν εἶμαι φίλαυτος. Ποσάκις ἐπόθησα νὰ σας ἀπαλλάξω τῶν πρὸς ἡμᾶς ὑποχρεώσεων σας, σκεπτομένη ὅτι εἰς ἀνταλλαγὴν τοῦ πλούτου, ἂν ἤθελε φέρει ἡ θυγάτηρ σας, ὁ υἱός μου δὲν εἶχε νὰ δώσῃ αὐτῇ εἰ μὴ μέγα ὄνομα, τὸ βαρύτερον τῶν φορτίων!

— Πῶς λοιπόν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ μαρκήσιος, μήπως ἡ πανουργία αὐτῆ βαρωνίς προβλέπουσα τὴν καταστροφὴν μου προσπαθεῖ ν' ἀποσύρῃ τὴν χεῖρα τοῦ Ραούλ; Τοῦτο εἶναι πάρα πολὺ. Κυρία βαρωνίς, ἀνεφώνησε· και ἐγὼ ἐπόθησα τοῦτο πολλὰκις, πολλάκις σκεπτομαι ὅτι κάμνω κάκιστα νὰ παρεμποδίζω τὰ συμφέροντα τοῦ κυρίου Βωμπέρ· πολλάκις ἐρωτῶ ἑμαυτὸν μετὰ φόβου, μήπως ἡ θυγάτηρ μου εἶναι πρόσκομμα εἰς τὸ μέλλον τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου νεανίου;

— Πῶς λοιπόν; εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ βαρωνίς, ἥτις διέκρινε μακρόθεν τὸ σημεῖον πρὸς τὸ διευθύνετο ὁ μαρκήσιος, μήπως ὁ πνευμονικός οὗτος μαρκήσιος ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ με ἀπατήσῃ; τοῦτο θὰ ἦναι παρά πολὺ ἄτιμον, μετὰ τὰς ἀπειροὺς ἐκδουλεύσεις, ἃς μοι ὀφείλει. Μαρκήσιε, ὑπέλαθε, μοι εἶναι λυπηρότατον νὰ κόψω δεσμοὺς τοσοῦτον στενοὺς, ἐν τούτοις, ἐάν τὸ συμφέρον ὑμῶν ἀπαιτῇ τοῦτο, θέλω θυσιάσει. χάριν ὑμῶν, τὸ γλυκύτερον ὄνειρον τῆς ζωῆς μου.

— Ἐτελείωσεν, ἐσκέφθη ὁ μαρκήσιος, μετ' ἐπικρίαν, ἀλλὰ δὲν με μέλει. Πῶς ἦτο ἔμως δυνατόν νὰ ὑποθέσω ὅτι ἠθέλε μοι φερθῇ τὸσον δολίως, αὕτη,

ἣν ἐπὶ τριάκοντα ἡδὴ ἔτη θεωρῶ πιστὴν μου φίλην. Πιστεύσατε λοιπόν εἰς τὸ ἔξῃς εἰς τὴν ἀφοσίωσιν και τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν γυναικῶν! Βαρωνίς, προσέθηκε μετὰ προσπεποιημένης ὑποταγῆς, ἡ θλιψίς μου θὰ ἦναι μεγίστη ἐάν γείνη ἀνάγκη νὰ παραιτησώμεν τὸ σχέδιον περὶ τῆς συννώσεως τῶν δύο τέκνων μας· μόνη ἡ σκέψις αὕτη ἐαγίζει τὴν καρδίαν μου. Ἐν τούτοις, χάριν ὑμῶν, βύγενός μου φίλη, χάριν τοῦ προσφιλοῦς μοι υἱοῦ σας, οὐδεμίαν θυσιά ὑπερβαίνει τὴν αὐταπάρησιν και τὴν ἀφοσίωσίν μου.

Ἡ κυρία Βωμπέρ, ἐπνίξεν ἐν τῇ καρδίᾳ της μικρομυθὸν πληρωθῆσθαι λεαίνης, ἐπειτα μετὰ στιγμῶν τινῶν ἀγρίαν σιγῆν, προσήλωσεν αἶφνης ἐπὶ τοῦ γηραιοῦ εὐκατοῦδου ὄμμα σπινθηροβολοῦν.

— Μαρκήσιε, εἶπε, θεωρήσατέ με κατὰ πρόσωπον.

Ὁ μαρκήσιος ὡς λαγός, ὅστις ἐνῶ τρέχει ἐπὶ τῶν λειμῶνων ἀπαντᾷ αἶφνης ἀντικρὺ αὐτοῦ τὸν κυνηγὸν σκοπεύοντα κατ' αὐτοῦ, ἀνεσκήρτησεν ἀκούσας τὴν φωνὴν ἐκείνην τῆς βαρωνίδος και ἐθεώρησεν αὐτὴν ἔντρομος.

— Μαρκήσιε, εἶπε δόλιος ἄνθρωπος.

— Κυρία βαρωνίς! . . .

— Εἶσθε προδότης!

— Διάβολε . . .

— Εἶσθε ἀγνώμων!

Ὁ μαρκήσιος ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος μὴ τολμῶν οὔτε νὰ ὁμιλήσῃ οὔτε νὰ κινηθῇ, ἀλλ' ἡ βαρωνίς ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμάς ἐθεώρησε μετ' εὐχαριστήσεως τὸν τρόπον και τὴν ἀμηχανίαν του ἐξηκολούθησεν.

— Σὰς οἰκτεῖρω και διὰ τοῦτο σας ἀπαλλάττω ἐξομολογητέως ταπεινωτικῆς, ἣν δὲν δύνασθε νὰ μοι κάμψητε χωρὶς ν' ἀποθάνητε ἐξ ἀσχύνης πρὸ τῶν ποδῶν μου. Ἀπερασίσατε νὰ νυμφεύσητε τὴν θυγατέρα σας μετ' ὅσον Βερνάρδον.

— Κυρία . . .

— Ἀπερασίσατε νὰ νυμφεύσητε τὴν θυγατέρα σας μετ' ὅσον Βερνάρδον, ἐπανελάθεν ἐπιτακτικῶς ἡ κυρία Βωμπέρ τὴν ἐσπέρην ταύτην ἀπὸ τῆς πρώτης λέξεως, ἥτις σας διέφυγεν, ἐπροδόθητε· ἀλλ' εἶναι ἡδὴ εἰς μὴν ἀφότου σας ἐνόησα και σας παρακολουθῶ εἰς τὰς μυρίας περιστροφάς σας. Πῶς ὅμως ἀπερασίσατε νὰ παίζητε μετ' ἐμὲ, ἥτις εἶμαι ἰσχυροτέρα σας; Δὲν ἐνοήσατε ὅτι ἡ πάλιν εἶναι ἄνισος και ὅτι θὰ χάσητε ἀναμφιβόλως; Λοιπόν, κύριε μαρκήσιε, ἐνῶ ὁ νοῦς μου, ὅστις ἀποστρέφεται τὰς πανουργίας, κατηναλίσκετο χάριν ὑμῶν και μόνου, εἰς παντοίους συνδυασμούς, ἐνῶ ἐθυσίζον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων σας, τὰς κλίσεις μου, τὰς ἀρχάς μου και αὐτὴν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρός μου, σεῖς, περιφρονῶν τὸν λόγον, ἂν ἀμοιβαίως ἐδώκαμεν, ἐτεκαίνετε ἐναντίον μου προδοσίαν καταχθόνιον· κατεγίνεσθε νὰ παραδώσητε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ τὴν μνηστῆν τοῦ υἱοῦ μου και τὴν θέσιν, ἣν ἐφρούρου· παρεσκευά-

ζεσθε νὰ καταφέρητε κτύπημα ἐπὶ τοῦ προμάχου τοῦ ὑπερασπιζομένου ὑμᾶς!

— Σπεύδετε πολὺ, κυρία βαρωνίς, ὑπέλαθε συγκεχυμένος ὁ μαρκήσιος· οὐδὲν ἀπεράσιμα εἰσέτι, ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἔμαθον, ὅτι ὁ ἀγαθὸς κύριος Σταμπλὴ δὲν ὄφειλε νὰ μοι δώσῃ τίποτε, ἀλλ' ὅτι μοι ἐχάρισε τὰ πάντα ὀρμώμενος ἐκ γενναιοδωρίας, ὁμολογῶ ὅτι αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν καταβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς εὐγνωμοσύνης και ἐπειδὴ νυχθημερὸν βασανίζω τὸν νοῦν και τὴν καρδίαν μου ἵνα εὕρω τίνι τρόπῳ ἡ θυγάτηρ μου και ἐγὼ θέλωμεν ἐκπληρώσει τὰ πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ καθήκοντα, εἶναι πιθανόν ὅτι μοι ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα. . .

— Σεῖς, κύριε μαρκήσιε, σεῖς νὰ καταβλήθητε ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς εὐγνωμοσύνης! ἀνεφώνησε θεοθυμῶδως ἡ κυρία Βωμπέρ, διακόπτουσα αὐτόν. Μὴ λέγετε εἰς ἐμὲ τοιαῦτα πράγματα, ἐκτὸς ἐάν θέλητε ν' ἀστευθῆτε· διότι σας γνωρίζω κάλλιστα, εἶσθε ἀχάριστος και σας μέλει τὸσον ὀλίγον διὰ τὴν μνήμην τοῦ Σταμπλὴ. Ὅσον σας ἐμέλει και διὰ τὴν ὑγίαν του, ὅτε ἔζη. Βατὸς τούτου, οὐδὲν ὀφείλετε αὐτῷ· εἰς ἐμὲ μόνον ὀφείλετε τὰ πάντα· διότι ἄνευ ἐμοῦ ὁ πρόην ἐνοικιαστής σας ἠθέλεν ἀποθάνει χωρὶς ἂν νὰ φροντίσῃ ἐάν ὑπῆρχε. Ἄνευ ἐμοῦ, ἠθέλετε τρέμει νῦν ἐκ τοῦ ψύχους, σεῖς και ἡ θυγάτηρ σας, εἰς τὴν γωνίαν τοῦ πενιχροῦ σας δωματίου ἐν Γερμανίᾳ. Ἄνευ ἐμοῦ, οὐδέποτε ἠθέλετε θέσει τὸν πόδα εἰς τὸ μέγαρον τῶν προγόνων σας. Ὅλα ταῦτα τὰ γνωρίζετε κάλλιστα, ἀλλὰ προσποιεῖσθε ὅτι τὰ ἀγνοεῖτε, διότι, σας τὸ λέγω και πάλιν, εἶσθε ἀχάριστος. Ἀκούσατε, μαρκήσιε· ἂς ὁμιλήσωμεν καθαρώς· δὲν εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη, ἀλλ' εἶναι ὁ ἐγωτισμὸς ὁ ὑποκρινῶν ὑμᾶς. Ἡ ἰδέα ὅτι πρέπει νὰ νυμφεύσητε τὴν θυγατέρα σας μετὰ τοῦ Βερνάρδου, σας ταράττει, σας καταθλίβει, σας βασανίζει. Ὁμολογεῖσθε, κατεβλήθητε, ἐχάσατε τὴν ἡσυχίαν σας. Μισεῖτε τὸν λαόν, ἀποστρέψετε τὸν Βερνάρδον και οὔτε ἐνοήσατε, οὔτε θὰ ἐνοήσητε ποτὲ τὴν κοινωνικὴν κίνησιν τὴν πρὸ τούτου ἡδὴ καιροῦ γινόμενην περὶ τῆς ἡμῶν· διότι εἶσθε ὁ πλέον ἀγένητος, ὁ πλέον στενοκέφαλος, ὁ πλέον ἀδιόρθωτος, ὁ πλέον ὀπισθοδρομικός, ὁ πλέον ματαιόφρων ἐξ ὅλων τῶν μαρκησίων, οἵτινες ἐχρησίμωσαν ὡς θέμα κωμωδίας ἡ vaudeville. Εἶσθε μαρκήσιος τοῦ Καρμπά, ἀλλ' ἔχετε περισσότερον ἐγωτισμὸν παρά ὁπερηφάνειαν.

— Πολὺ καλὰ! εἶπατε, ὅτι θέλετε, ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος λαμβάνων ἐπὶ τέλους τὴν ἀπόφασίν του. Ἐβαρύνθη πλέον νὰ παίξω τὸ πρόσωπον, ὅπερ μοι ἐπέβαλετε νὰ παραδεχθῶ. Θέλω νὰ τελειώσω τὴν κωμωδίαν ταύτην, διότι ἀισχύνομαι βλέπων ἑμαυτὸν ἐνεχόμενον εἰς τὸσον ποταπὸς και χαμερπεῖς μηχανορραφίας. Ναι, θέλω νὰ τελειώσω τὸ πῦρ, ἡ θυγάτηρ μου θὰ νυμφευθῇ τὸν Βερνάρδον.

— Προσέξατε, μαρκήσις, προσέξατε! . . .

— Είπατε ὅ,τι θέλετε, ὀργισθήτε, χλευάσατέ με, κατηγορήσατέ με ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ ἀγνωμοσύνῃ, ἔχετε τὸ δικαίωμα· διότι σεις, κυρία, ἐφάνητε τόσον ἀφιλοκερδῆς, τόσον εὐλιμενής, τόσον τιμῆα εἰς ὅλην ταύτην τὴν ὑπόθεσιν! Ὑπὴρξάτε περιποιητικῆ, εὐγενῆς, πρὸς τὸν γέροντα Σταυροπλῆ! Πεμειβάλατε τὸ γῆρας του διὰ τοσούτων φροντίδων καὶ στοργῆς, ὥστε ὅ,τι καὶ ἂν εἶπητε νῦν ἔχετε δίκαιον! Ἄλλ' εὐσυνειδήτως, ἦτο χρέος σας νὰ φερθήτε οὕτω· διότι σεις κατωθιώσατε αὐτὸν ν' ἀπογυμνωθῆ τῆς παρουσίας του.

— Ἀσπλαγγνε, τὸ ἔλαμον χάριν ὁμῶν!

— ὦ, ναί, χάριν ἑμοῦ! εἶπεν ὁ μαρκήσιος κινῶν τὴν κεφαλὴν· μὴ λέγετε εἰς ἐμὲ τοιαῦτα πράγματα ἐκτὸς ἐάν θέλητε ν' ἀστείουσθε.

— Σὰς ἀρμόζει πολὺ νὰ μ' αἰτιάσθε ἐπὶ ἀγνωμοσύνῃ, ὁμῶς ὁ ποτίσας τόσας πικρίας τὸν γέροντα τὸν εὐεργετήσαντα ὁμῶς.

— Ἐγὼ ἠγνοῦσα τὰ πάντα· ἀλλὰ σεις, ἧτις ἐγνωρίζετε καὶ τὰ κατ' ἑκάστα, σεις ὑπὴρξατε ἀσπλαγγνοι πρὸς αὐτόν.

— Δὲν ἐξεδιώξα ἐγὼ τὴν εὐεργέτην σας ἐκ τῆς τραπέζης του καὶ ἐκ τῆς ἐστίας του· σεις, ἐξεδιώξατε αὐτόν.

— Σεις, ἀνερώνησαν ὁ μαρκήσιος, προσεπαθήσατε διὰ μυρίων κολακειῶν νὰ κερδήσητε τὴν ἐμπιστοσύνην γέροντος ἀνυπερασπίστου καὶ ἔπειτα ἀπωθήσατε αὐτόν διὰ τοῦ πλοῦτος καὶ ἐγκατελείψατε αὐτόν ν' ἀποθάνῃ ἐκ τῆς θλίψεως.

— Σεις, σὰς λέγω, ἐξεδιώξατε αὐτόν.

— Σεις, ἐφέρατε αὐτόν εἰς τὸν τάφον.

— Μαρκήσις! κηρύττω πόλεμον ἐναντίον σας.

— Πολὺ καλὰ! πόλεμος λοιπόν, τοῦλάχιστον δὲν ὁ ἀποθάνω χωρὶς νὰ πολεμήσω μίαν φοράν!

— Σκέφθητε, μαρκήσις, πόλεμος ἀδιάλλακτος, πόλεμος διηνεκῆς, πόλεμος ἄγριος!

— Πόλεμος μέχρι θανάτου! κυρία βαρωνίς, εἶπεν ὁ μαρκήσιος ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρά της.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀπεσφόρη παρωργισμένη καὶ ἀπειλητικῆ, ἐνῶ ὁ μαρκήσιος μείνας μόνος ἐν τῇ αἰθούσῃ του ἐσαίρτα ὑπὸ χάρας.

Ἐν τούτοις ἡ βαρωνίς ἐπιστρέψασα εἰς τὸν πύργον της περιεπάτει ἐπὶ πολὺ μὲ βήματα μεγάλα ἐντὸς τοῦ ὁωματίου της ἀπελπὶς καὶ κτυπῶσα τὸ μέτωπόν της μετὰ μανίας· ἀλλ' αἰφνης ἠνοιξε βιαίως τὸ παράθυρον καὶ ὡς γαλῆ ἐνεδρείουσα μὺν, προσήλωσε τὰ βλέμματά της ἐπὶ τοῦ μεγάρου Λασεγλιέρ, ἐφ' οὗ προσπίπτουσα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ λάμψις τῆς σελήνης, ἀντανεκλάτο ὑπ' ὅλων τῶν παραθύρων του. Μόλον δὲ τὸ ψυχρὸς τῆς νυκτὸς ἔμεινεν ἐκεῖ ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν, θεωροῦσα αὐτὸ ἐν σιωπηλῇ ἐκστάσει. Τέλος ὁμῶς τὸ μέτωπόν της ἠκτινοδόλησεν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔλαμψαν καὶ ὡς Αἴκας ὁ ἀπειλῶν τοὺς θεοὺς ἐξέτεινε πρὸς τὸ μέγαρον τὴν χεῖρά της καὶ ἀνερώ-

νησε «Θὰ γείνης ἰδικόν μου». Μετὰ δὲ τοῦτο ἔγραψε πρὸς τὸν Ῥαούλ ταύτην μόνην τὴν λέξιν· Ἐλθέ καὶ ἔπειτα κατακλιθεῖσα ἀπεκοιμήθη, ἐνῶ ἐπὶ τῶν χειλέων της ἐπλανᾶτο τὸ εἰρωνικὸν ἐκεῖνο μειδίαμα, ὅπερ ἔχει βεβαίως ὁ δαίμων τοῦ κακοῦ, ὅταν ἀποφασίζῃ τὴν ἀπώλειαν δύο ψυχῶν.

* Ἐστία κινῶσα.

ΑΡΧΙΘΕΟΝ Ρ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΑ ὄΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

* Ὅργανα ἐλλειμματικά, πεπρωμένα, ἢ ἀτελῶς ἀνεπτυγμένα (rudimentaires) ὀνομάζονται ἐκεῖνα τὰ μέρη τοῦ ζωικοῦ ἢ φυτικοῦ σώματος, ἅτινα φαίνονται ὡς περιττὰ, μὴ ἔχοντα οὐδεμίαν φυσιολογικὴν λειτουργίαν καὶ σημασίαν. Τοιαῦτα ὄργανα π. χ. εἰσὶν οἱ μαστοὶ εἰς τὰ ἄρρενα τῶν μαστοφόρων, αἱ πτέρυγες τῆς στρουθοκαμήλου, οἱ κοπτήρες εἰς τὰ ἔμβρυα τῶν μρυκαστικῶν, ἅτινα, ὡς γνωστὸν στεροῦνται τῶν ἄνω κοπτήρων, οἱ σήμονες πολλῶν ἀνθέων, εἴτε οἱ ὑπεροί, οἵτινες παρίστανται ὡς φύματά τινα ἢ τριχωτὰ ἐπάρεσις ἐπὶ τῶν θέσεων, ἐφ' ὧν ἔδει τὰ ὄργανα ταῦτα νὰ ὦσι τέλεια, οἱ ὀδόντες τῶν ἐμβρύων τῶν φαλινῶν, αἵτινες ἀνεπτυγμέναι δὲν φέρουσιν ὀδόντας, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀσπάλκου κ.τ.λ.

Τὰ ἐλλειμματικά ταῦτα ὄργανα ὧν τὸ πλῆθος εἶνε μέγα παρὰ τοῖς φυτοῖς καὶ τοῖς ζώοις, ὑποδεικνύουσιν ὅτι εὐρίσκοντο ποτε πρότερον ἐν πολλῇ τελειότητι καταγὰσι παρὰ τῶ φέροντι ταῦτα ζῶα ἢ φυτῶ, καὶ ὅτι, μεταδληθέντων τῶν περιστάσεων τοῦ βίου καὶ τῆς δικίτης τοῦ ὄντος, ἐπηρεάθησαν τῆς ἀχρηστίας ἕνεκα ἢ ἄλλων λόγων, καὶ ὅτι, μεταδιδόμενα οὕτω διὰ τῆς κληρονομικότητος ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν παραλλαγμένα, φθίνουσιν ἀδιακόπως κατὰ τὸ διάστημα τῶν αἰώνων, ἐκλείποντα ἐπὶ τέλους ὀλοσχερῶς. Τούτου ἕνεκα ἡ σημασία αὐτῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀναπτύξεως εἶνε μεγίστη.

Τὰ πεπρωμένα ὄργανα ὑπόκεινται εἰς διαφόρους παραλλαγὰς, ἀνακτώντα ἐνίοτε ὡς ἐκ τῆς χρήσεως ἢ τῆς ἀσκήσεως τὴν φυσιολογικὴν αὐτῶν λειτουργίαν. Παράδειγμα δὲ γνωστὸν ἔστω τὸ γεγονός, καθ' ὃ καὶ ἄνδρες ἐθήλασαν βρέφη διὰ τοῦ γάλακτος τῶν πεπρωμένων αὐτῶν μαστῶν.

Τοιαῦτα ὄργανα πεπρωμένα, ποικίλλοντα κατὰ τὴν ἀτελή αὐτῶν ἀνάπτυξιν παρὰ τούτῳ ἢ ἐκεῖνῳ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ καὶ οἱ μῦς τοῦ ὠτός τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τινες τοῦ δέρματος αὐτοῦ.

Τὰ δύο ταῦτα ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐγένοντο πολλάκις ἀφορμὴ συγκρίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρὸς τὸ ζωϊκόν. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲ φυσιοδίφαι, καὶ πολλοὶ τῶν νεωτέρων, ὡς χαρακτηριστῆρα διακριτικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ζῶων, πρὸς τῇ ὀρίᾳ αὐτοῦ στάσει, ἐθεώρησαν τὴν σχετικὴν ἀκίνησιν τῶν ὠτων αὐτοῦ. «Μόνον ὁ ἀνθρώπος» λέγει ὁ Πλίνιος «ἔχει τὰ ὠτα ἀκίνητα». Ὅμοίως ἐξεφράσθη καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν

ταῖς περὶ τὰ ζῶα ἱστορίαις αὐτοῦ (1. 11) «Ἀκίνητον δὲ τὸ οὖς ἀνθρώπου ἔχει μόνον τῶν ἐχόντων τοῦτο τὸ μέρος».

* Ὅντως δὲ ἡ διαφορά εἶναι λίαν καταφανῆς, ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν εὐκίνησιν τῶν ὠτων τῶν στενωτάτων μεταξύ ὄλων τῶν ζῶων φίλων τοῦ ἀνθρώπου, κυνὸς καὶ ἵππου, πρὸς τὴν ἀκίνησιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὠτός. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ οἱ ἀρχαῖοι θέλοντες νὰ παραστήσωσι τὸ ζῶδες τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἡρακλέους ἀπέδωκαν ἰδίαν ἀξίαν εἰς τὴν ἔξιν τοῦ κινεῖν τὰς κόγχας τῶν ὠτων, ὅπως τοιαῦτα ὠτα ἐφαναζόντο ἔχοντας καὶ τοὺς Σατύρους καὶ Φαύνους. «Θὰ ἀποθάνης», λέγει ὁ Ἐπίχαρμος ἐν τῷ Βουσίριδι ἐὰν ἴδῃς τὸν Ἡρακλέα τρώγοντα :

βρέμει μὲν ὁ φάρυξ ἐνδοθ', ἀραδαὶ δ' ἄ γνάθος
ψορεὶ δ' ὁ γόμφος, τέτριγε δ' ὁ κυνόδων
σίζει δὲ ταί: βίνοις, κινεὶ δ' οὐατα*.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι μόνος ὁ ἀνθρώπος ἐξ ἀπάντων τῶν ζῶων δὲν κινεῖ τὰ ὠτα δὲν εἶνε ἐντελῶς ὀρθὸς, καθόσον ὅπως ἐν πολλοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ πρὸς τοῦτο ὁμοιάζουσι τῷ ἀνθρώπῳ οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι. Οἱ φύλακες τῶν ζωολογικῶν κήπων βεβαιοῦσιν ἡμᾶς ὅτι οὐδέποτε ὁ χιμπατζῆς ἢ ὁ οὐραγγοτάγγος κινουσι τὰ ὠτα.

Ἡ ἀπώλεια αὕτη τῆς εὐκίνησις τῶν ὠτων παρὰ τοῖς ἀνθρωποειδέσι τῶν πιθήκων δὲν ἐξαρτάται ὅπως πολλοὶ ὑπέθεσαν ἐκ τῆς ἀσφαλείας διὰ τῆς ἐπὶ τῶν δένδρων ζωῆς, ἕνεκα τῆς ὀπίσκει ἢ κόγχῃ, μὴ ἀναγκαζομένη νὰ τείνεται εἰς προσοχὴν κατὰ τῶν κινδύνων, περιέπεσον εἰς ἀχρηστίαν (γνώμη ἦν ὁ Darwin δὲν ἀσπάζεται), ἀλλὰ συνδέεται ὅπως καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, μετὰ τῆς γενικῆς ἐλαττώσεως τῶν πολυαρθρῶν μυῶν, οἵτινες κινουσι παρὰ τοῖς λοιποῖς ζώοις κατὰ χώραν ἢ καὶ ὅλην τὴν δορᾶν, ὅπως π. χ. ὅταν ἐρεθισθῶσι ταῦτα ἐπικαθημένου ζωοῦρου τινός.

Παραλείποντες τὸ ζήτημα ἂν ἡ γενικὴ ἐλάττωσις καὶ ἐξαφάνισις τῶν μυῶν τῆς ἀνθρωπίνης δορᾶς, ὅπως τὴν ἀπεκάλεσαν οἱ ἀρχαῖοι, ἔχη σχεδὸν μὲ τὴν μεγάλην εὐκίνησιν τῆς ἀνθρωπίνης χειρὸς, δι' ἧς οὗτος ἀπέκτησε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἀποδιώκειν δι' αὐτῆς τὰ ὄχληρά ἐντομα καὶ ζέεσθαι, ἐν ἧ περιπτώσει διεγείρετο κνισμὸς τις ἐπὶ τοῦ δέρματος αὐτοῦ, θεωροῦμεν ὡς γεγονός ἀξίον παρατηρήσεως, ὅτι οἱ αὐτοὶ μῦς, οἵτινες κινουσι τὰ ὠτα τῶν κατωτέρων ζῶων, διετηρήθησαν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀτελεῖς μὲν, ἀλλ' εἰς ἀρκετὰ ἐντελῆ κατὰστασιν σχετικῶς πρὸς τὸ μέγα χρονικὸν διάστημα τῆς μὴ λειτουργίας αὐτῶν.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο κατὰ τὸν Roux, γράψαντα τελευτάιον, «Περὶ τοῦ ἀγῶνος τῶν καθέκαστα μορίων ἐν ταῖς ὀργανώσεσιν» ἐξηγεῖται καθόσον οὐδεὶς συναγωνισμὸς περὶ κατοχῆς τοῦ χώρου τελεῖται ἐν ἧ θέσει εὐρίσκονται οἱ μῦς οὗτοι, ἐνῶ ἄλλα ὄργανα ἀτροφικὰ ἐντὸς τοῦ σώματος

* Ἀθῆν. Δειπνοσοφ. X. 1.

φθίνουσι σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν ἢ καὶ ἐντελῶς εἰς χώρας τοῦ σώματος, ἐνθα ὁ χώρος εἶνε στενός.

Ἐνόσω ὁμῶς διατηρεῖται εἰσέτι ἶχνος τῆς λειτουργίας τῶν νεύρων μυῶς τινός, ἢ ὄλου ὀργάνου δὲ ἀποκλείεται ἡ πιθανότης τοῦ νὰ ἐπανελεῖται τὸ ὄργανον ἢ ὁ μῦς εἰς τὴν πρότερον αὐτοῦ λειτουργίαν. Περὶ τῆς πιθανότητος δὲ ταύτης τοῦ νὰ κινήσῃ κατὰ βούλησιν οὐ μόνον οἱ μῦς τοῦ ὠτός, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἄλλο, οὐχὶ λειτουργούντων λειψάνων τοῦ μυῶς τῆς ἀνθρωπίνης δορᾶς, δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν πλῆθος παραδειγμάτων.

Πρὸς σαφεστέρην δὲ κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω παραθέτομεν τὰς παρατηρήσεις τοῦ Darwin περὶ τῶν γενικῶν σχέσεων τοῦ δερματικοῦ μυῶς, περὶ τῆς σπουδαιότητος, ἣν ἔχει ὁ μῦς οὗτος ἐπὶ τῶν ζῶων καὶ τῆς παρὰ τισιν ἀνθρώποις ὑπαρχούσης κληρονομικῆς λειτουργικότητος αὐτοῦ.

«Ἐκάστος, παρατήρησε βεβαίως», λέγει ὁ Darwin, «μεθ' ὅας δυνάμεως κινουσι καὶ τινάσσουσι τὸ δέρμα τῶν πολλὰ ζῶα, ἰδίως δὲ ἵπποι. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸ δέρμα αὐτῶν μυῖκου στρώματος.

» Δείψανα τοῦ μυῶς τούτου ἐπιδεικτικὰ εἶτι λειτουργίας εὐρέθησαν καὶ εἰς διαφόρους χώρας τοῦ σώματος ἡμῶν, π.χ. ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐνθα ὑψοῦσι τὰ βλέφαρα. Ἐπίσης τὸ μοιριδὲς πλάτυσμα, μεταξύ τῶν χειλέων τῆς κάτω σιαγόνης καὶ τῶν ἑκατέρωθεν κλειδῶν διήκον, ὑπάγεται μὲν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, δὲν δύναται ὁμῶς νὰ κινήθῃ κατὰ βούλησιν τοῦ ἀτόμου. Ὅπως δὲ μοι ἀνακοινεῖ ὁ καθηγητῆς Turner ἐξ Ἐδιμβούργου, εἰς πέντε ἄλλας θέσεις εὖρε τοιαύτας μυϊκὰς ἵνας, ἀνηκούσας εἰς τὸ σύστημα τοῦ μεγάλου ὑποδορείου μυῶς, ἦτοι ὑπὸ τὰς μασχάλας, παρὰ τῇ ὠμοπλάτῃ κ.τ.λ. . . . Πρόσωπά τινα κέκτηνται τὴν εὐχέρειαν τοῦ συνέλκειν τοὺς ἐξ ἐπιπολῆς μῦς τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, οἱ μῦς δὲ οὗτοι ἀπαντῶσι κατὰ διαφόρους παραλλαγὰς καὶ ἐν πεπρωμένῃ ἐν μέρει καταστάσει. Ὁ κ. A. de Candolle ἀνεκοινώσέ μοι περίεργον παράδειγμα τῆς ἐπὶ μακρὸν παραμονῆς, ἦτοι τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον κληρονομικότητος τῆς ιδιότητος ταύτης, ὡς καὶ τῆς ἀσυνήθους αὐτῆς ἀναπτύξεως. Ὁ κ. de Candolle δὲλ. γνωρίζει οἰκογένειαν, ἧς ἐν μέλος ὁ νῦν ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ἠδύνατο νὰ ἐκσφενδονίζῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ βραχεῖ βιβλία διὰ μόνης τῆς κινήσεως τοῦ ἐπ' αὐτῆς δέρματος, διὰ τῆς τέχνης δὲ ταύτης ἐκέρδιζε στοιχήματα. Ὁ πατήρ δὲ τούτου, ὁ θεὸς, ὁ πάππος καὶ τὰ τρία αὐτοῦ τέκνα εἶχον τὴν ιδιότητα ταύτην. Ἡ οἰκογένεια αὕτη διηρέθη πρὸ 8 γενεῶν εἰς δύο κλάδους, οὕτως ὡς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἄνω μνημονευθέντος κλάδου εἶνε ἀνεψιὸς ἑκτου βαθμοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἄλλου κλάδου. Ὁ ἀπώτερος οὗτος συγγενὴς κατοικεῖ εἰς ἄλλην χώραν τῆς Γαλλίας, ὅταν δ' ἤρω-

τήθη ἂν κέκτηται καὶ αὐτὸς τὴν εὐχέρειαν τοῦ κινεῖν τὸ ἐπιφανέσιον δέρμα, πάρχουτα ἐδειξε τὴν ἰδίαν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεύουσα.

Ἐν τῷ παράδειγμα τοῦτο δεικνύει σαφῶς πῶς δύναται δυσάποσπαστως νὰ μεταδοθῆ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἀπολύτως ἰδιώτης τις ἀνωφελής, καταγομένη πιθανῶς ἀπὸ τῶν πεμπυαλαίων ἡμιανθρωπίνων ἡμῶν προγόνων· πολλοὶ γὰρ πῆθηκοι ὡς γνωστὸν, χρησιμοποιοῦσι τὴν ἰδιότητα ταύτην τοῦ κινεῖν τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς πρόσω τε καὶ ὀπίσω.

Ἐν τοιαύτῃ πεπρωμένῃ καταστάσει εὐρίσκονται παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ μῦς οἱ σκοποῦντες τὴν κίνησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ὠτός (τῆς κόγχης), καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ οἱ σκοποῦντες τὴν κίνησιν τῶν διαφόρων αὐτοῦ τμημάτων, πάντες ἀνήκοντες εἰς τὸ σύστημα τοῦ ὑποδορείου μυός. Οἱ μῦς οὗτοι ποικίλλουσι κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν παρὰ τοῖς διαφόροις τῶν ἀνθρώπων, ἢ τοῦλάχιστον κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ἐγὼ εἶδον ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ κινήσῃ ἅπασαν τὴν κόγχην τοῦ ὠτός πρὸς τὰ πρόσω. Ἄλλοι κινῶσιν αὐτὴν πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶνε δὲ πιθανόν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν λόγων, οὗς εἶπέ μοι πρόσωπόν τι τῶν τοιούτων, ὅτι καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα, μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποπειράς νὰ κινήσωμέν πως τὰ ὠτα ἡμῶν, ἀπτόμενοι συνεχῶς καὶ προσηλοῦντες ἐπ' αὐτῶν ἅπασαν τὴν προσοχὴν.

Ἡ ἐπιδειξιότης αὕτη τοῦ τείνειν τὰ ὠτα πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν εἶνε ἀναμφιβόλως μεγίστης ὠφελείας διὰ τὰ ζῶα πρόξενος, καθ' ὅσον δι' αὐτῆς ἀναγνωρίζουσι τὸν τόπον, ὅθεν ἐπίκειται κίνδυνος· οὐδέποτε ὅμως ἤκουσα ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς ὅτι ἔτεινε ποτε ἄνθρωπος οὕτως τὰ ὠτα καὶ ὅτι διὰ τῆς πράξεως ταύτης προσεπορίσατο ποῖαν τινα κατὰ τοῦ κινδύνου ὠφέλειαν.

Καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα πολλά λέγει περὶ τῶν πεπρωμένων τούτων ὀργάνων ὁ Δέρβιν.

Ἐν τούτοις κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Abbé Marolles ὁ φιλόσοφος Crassot εἶχε τὴν ἰδιότητα ταύτην. «Εἶχε τι τὸ ἰδιάζον», λέγει οὗτος, «ὅπερ εἰς οὐδένα ἄλλον εἶδον μέχρι τοῦδε, τουτέστιν ὁσάκις ἤθελε κατεβίβαζε τὰς κόγχας τῶν ὠτων του, καὶ ἀνῶρθου πάλιν αὐτὰς χωρὶς νὰ τὰς ἐγείρῃ πῶς».

Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ δὲ Ἰουστινιανὸς εὐχερόστατα εἰκίνει τὰ ὠτα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἡ φανερὰ τῶν Πρασίνων ἀπεκάλει αὐτὸν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δημοσίᾳ καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς «δνον». Βεβαίως δὲ δύναται ἡ ἰδιότης αὕτη ν' αὐξήσῃ τὰ μέγιστα δι' ἀσκίσεως. Κύριός τις τοῦλάχιστον διηγείτο ὅτι, ἰδὼν ἕτερον νὰ κινή τὰ ὠτα, ἐγυμνάσθη καὶ αὐτὸς καὶ κατόρθωσε ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἰδιότητα ταύτην. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐβλεπεν, οὔτε ἠσθαινοτο οὐδεμίαν κίνησιν, ἀλλ' ἐπιστήσας παρατεταμένως τὴν προσοχὴν του καὶ ἐπιμείνας ἐπὶ

πολὺ ἀπέκτησε τὴν ἰδιότητα ταύτην, ἣν κατόπιν ἐκαλλιέργησε περαιτέρω. Ὑπάρχει δὲ παράδειγμα μαθητοῦ σχολείου, ὅστις ἐκίνει τὰ ὠτα ἀσυνειδήτως καὶ ἀκουσίως ἐκ τούτου δὲ ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῆ τοῦ σχολείου, ἐπειδὴ ἀδιακόπως προὐκάλεε τὸν γέλωτα τῶν συμμαθητῶν του, καὶ διετάραττε τὴν διδασκαλίαν.

Ὁ ἅγιος Ἀθουστίνος ἔγραψε δύο ὄλα κεφάλαια, ἐν οἷς ἀπαριθμεῖ πλῆθος παραδειγμάτων ἐξ ἰδίας πείρας, δι' ὧν γίνεσθαι φανερὸν μέχρι τίνος βαθμοῦ δύναται οἱ μῦς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν θέλησιν. Παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ψυχροσότηριον ταύτην ἀνάγνωσιν (De humani corporis fabrica II. 43 καὶ 47) τοῦ ἁγίου πατρὸς, εὐχόμεθα αὐτῷ παντελῆ ἀλειουργικότητα τῶν πεπρωμένων μυῶν τῆς δορᾶς αὐτοῦ καὶ τῶν ὠτων.

Ἐν Βόννῃ, 12 Φεβρουαρίου 1882. ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

τῆς Ὀλλανδίας.

Ἐν Ὀλλανδίᾳ ὁ βασιλεὺς θεωρεῖται ὡς διοικητὴς τοῦ τόπου (Stathouder) μᾶλλον ἢ ὡς βασιλεὺς. Ἐν αὐτῷ οὐδ' ἡ ἐλάχιστη δόσις βασιλείως ὑπάρχει κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ δουκὸς τῆς Ἀόστης. Τὸ αἶσθημα, ὅπερ ὁ Ὀλλανδικὸς λαὸς τρέφει πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, δὲν εἶνε τόσον αἶσθημα ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μονάρχου, ὅσον αἶσθημα ἀγάπης πρὸς τὴν δυναστείαν ἐκείνην τῶν Orange, τὴν συμμερισθεῖσαν ὅλους τοὺς θριάμβους του καὶ ὅλας τὰς συμφορὰς του, τὴν ζήσασαν, ὡς εἶπεν, τὴν αὐτὴν ζῶν ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους αἰῶνας. Ἡ χώρα κατ' οὐσίαν εἶνε δημοκρατικὴ, ἡ δὲ μοναρχία αὐτῆς εἶνε εἶδος ἐσταυμένης προεδρείας, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μοναρχικῆς ἐπιδείξεως. Ὁ βασιλεὺς ἀπαγγέλλει λόγους ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ κατὰ τὰς δημοσίους ἐορτὰς, ὅπως παρ' ἡμῶν οἱ ὑπουργοί. Μάλιστα ἀπολαύει καὶ φήμης τινὸς ῥήτορος, διότι αὐτοσχεδιάζει τοὺς λόγους του, καὶ ἀγορεύει διὰ φωνῆς εὐγλωττου καὶ ἰσχυρᾶς, καὶ πολεμικοῦ οἴστρου, ὅστις ἄρατον διεγείρει παρὰ τῷ λαῷ ἐνθουσιασμόν. Ὁ πρίγκηψ διάδοχος Γουλιέλμος τοῦ Orange, ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Leyde, ὑπέστη δημοσίως ἐξετάσεις, καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῶν νομικῶν. Ὁ δὲ πρίγκηψ Ἀλέξανδρος, ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως, φοιτᾷ εἰς τὸ αὐτὸ πανεπιστήμιον, εἶνε μέλος τοῦ Συλλόγου τῶν φοιτητῶν καὶ προσκαλεῖ παρ' αὐτῷ εἰς δεῖπνον τοὺς καθηγητὰς καὶ συμμαθητὰς του. Ἐν Χάγῃ ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος μεταβαίνει εἰς τὸ καφεπωλεῖον, συνδιαλέγεται μετὰ τῶν γειτόνων αὐτοῦ, καὶ περιπατεῖ εἰς τὰς ὁδοὺς μετὰ τῶν γνωρίμων καὶ φίλων αὐτοῦ νέων. Εἰς τὸ δάσος ἡ βασίλισσα κἀθηται ἐπὶ ἑδωλίου πλησίον πτωχῆς γυναικὸς. Δὲν δύναται δὲ νὰ κατηγορήσῃ τις αὐτοὺς ὅτι ποᾶττουσι ταῦτα

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος φιλοσοφικὸς μεταξὺ δύο φίλων.
— . . . Τὸ κάτω κάτω, φίλε μου, τί εἶνε τάχα καὶ ὁ ἄνθρωπος; Εἶνε καὶ αὐτὸς ἐν ἀπὸ τὰ ζῶα.
— Ἀμὲν τὸ ξέρω, γιατί ἔτσι μὲ λέγει καὶ ἡ γυναικῆ μου. . . κάθε βράδυ.

Μάθημα ὑγιεινῆς διδόμενον ὑπὸ πάππου πρὸς ἐγγονόν.

— Παππού, τὴν ἀνοιξὶ ὁ ἥλιος δὲν εἶνε πλέον καθαρὸς παρὰ τὸν χειμῶνα;
— Καὶ πλέον ζεστὸς ἀκόμη, παιδί μου.
— Μὰ εἶνε λοιπὸν ὁ ἥλιος καλλίτερα τὴν ἀνοιξὶ παρὰ τὸν χειμῶνα;
— Βέβαια.
— Γιατί, παππού;
— Γιατί σηκώνεται πλέον πρῶτ'.

Ἄγαθὸς ἱεροκῆρυξ, ἀλλὰ λίαν μέτριος ῥήτωρ, ἔκαμνε διδασχὴν εἰς τοὺς ἐνορίτας του κατὰ τινα Κυριακὴν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία του, ἀντὶ νὰ φέρῃ εἰς κατάνυξιν, διέθεσε πολλάκις ἱλαρῶς τὸ ἀκροατήριον, ὀργισθεὶς ὁ ἱεροκῆρυξ

— Γελᾶτε, εἶπεν, ὅτι δὲν εἰξεύρω νὰ κηρύξω καλά; Ἄλλὰ στοχασθῆτε ὅτι τὸ νὰ γελᾶτε μ' ἐμὲ εἶνε ὡσάν νὰ γελᾶτε μετὰ τὸν ἑαυτὸν σας· γιατί ἐμένα μ' ἔστειλαν ἐδῶ, ἐπειδὴ ἐσᾶς μόνον ἔκριναν ἀξίους νὰ ἔχετε τέτοιον ἱεροκῆρυκα.

Δύο φίλοι συνδιαλέγονται.

— Ξεύρεις, ἀγαπητῆ, τί ἡλικίαν λέγει πῶς ἔχει ἡ Σοφία; τριανταδύο χρονῶν! Ἀκούς; . . . οὔτε μῆνα περισσότερο. . . Πῶς σοῦ φαίνεται αὕτη ἡ ἀναίδεια;

— Τί νὰ σοῦ πῶ, Ἄνδρα καὶ νὰ λέγῃ ἀλήθεια. . . ἔμπορεῖ νὰ ἐγεννήθη δεκαπέντε χρονῶν! . . .

Διάλογος πατρὸς καὶ υἱοῦ πενταετοῦς.

— Μπαμπά, πές μου, σὲ παρακαλῶ, ποῖος εἶνε ποῦ κάμνει νὰ βρέχῃ;
— Ὁ Θεὸς, παιδί μου.
— Ἄ! καὶ γιατί κάμνει νὰ βρέχῃ;
— Γιὰ νὰ φυτρώσουν τὰ χορτάρια.
— Μὰ τότε γιατί βρέχει καὶ ἐς τὴν αὐλή μας;

— Μὰ τί ἀνησυχεῖς, Νικόλα; ἔλεγε κακοπληρωτὴς κύριος πρὸς τὸν ὑπρέτην του· ἤξεύρεις πολὺ καλά πῶς ὁ μισθός σου τρέχει, ἐνόσω εἶσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου.

— Γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα, ἀρέντη, ἀνησυχῶ· φοβοῦμαι μήπως δὲν ἔμπορέσω νὰ τὸν πιάσω.

ΓΕΡΜΑΝΟΝ ΔΡΟΜΙΝΗΣ.

ἵνα θηρεύσῃ δημοτικότητα, ὡς πλείστοι ἄλλοι ἠγεμόνες, καθόσον ἡ δυναστεία τῶν Orange οὔτε νὰ αὐξήσῃ οὔτε νὰ μειώσῃ δύναται τὴν ἑαυτῆς δημοτικότητα. Παρὰ τῷ φύσει καὶ κατὰ παράδοσιν δημοκρατικῷ τούτῳ λαῷ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος κόμματος ὑπάρχει, ὅπερ, δὲν λέγω νὰ ἐπιθυμῆ, ἀλλ' οὔτε νὰ ἀναφέρῃ κἀν τὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας. Τοῦναντίον ὁ λαὸς οὗτος, ὅστις ἀγαπᾷ καὶ σέβεται τὸν βασιλέα του, κατὰ δὲ τὰς πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀγομένης ἐορτὰς ἀποξευγνύει τοὺς ἱπποὺς τῆς βασιλικῆς ἀμάξης καὶ ἀπαιτεῖ ἵνα αἰνῆται φέρωσι ταινίαν χρώματος πορτοκαλλέας εἰς τιμὴν τοῦ ὀνόματος Orange, δὲν ἀσχολεῖται παντάπασιν κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας οὔτε περὶ τῶν ὑποθέσεων οὔτε περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἐν Χάγῃ ἐδυσκολεύθη μεγάλως ἵνα μάθω ὁποῖον βαθμὸν εἶχεν ὁ πρίγκηψ διάδοχος ἐν τῷ στρατῷ. Εἰς ἐκ τῶν πρώτων τῆς πόλεως βιβλιοπωλῶν, εἰς ὃν ἀπέτεινα τὴν ἐρώτησιν ἐξεπλήγη ἐπὶ τῇ φιλοπραγμοσύνῃ μου ταύτῃ, ἥτις τῷ ἐφάνη παιδαριώδης, καὶ μοι εἶπεν ὅτι οὔτε ἑκατὸν ἴσως ἄτομα δὲν θὰ εὗρω ἐν τῇ πόλει δυνάμενα νὰ μοι ἀπαντήσωσιν.

Ἡ αὐλὴ ἐδρεύει ἐν Χάγῃ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τὸ πλείστον μέρος τοῦ θέρους ἐξέρχεται ἐν Gueldre, μεταβαίνει δὲ κατ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν εἰς Ἀμστερδὰμ, ὅπως διέβη ἐπίσης ἡμέρας τινὰς ἐκεῖσε. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν πολλῶν, ὑπάρχει κανονισμὸς τις ὑποχρεῶν τῶν βασιλέων νὰ διέρχεται κατ' ἑκάστον ἔτος δέκα ἡμέρας ἐν Ἀμστερδὰμ, ἡ δὲ δημοκρατία τῆς μνημονευθεῖσας πόλεως ἀναδέχεται τῆς διαμονῆς ταύτης τὰς δαπάνας· ἀλλ' ἀφοῦ σημάνη τὸ μεσονύκτιον τῆς δεκάτης ἡμέρας, καὶ ἀρχίσῃ ἡ ἐνδεκάτη, καὶ τὸ φασφύρον, οὕτινος ἡ Α. Μ. ἤθελε ποιήσῃ χρῆσιν ἵνα ἀνάψῃ τὸ σιγάρον τῆς, εἶνε εἰς βᾶρος αὐτῆς. Α.

ΤΟ ΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

Μὲ χεῖλάκι μωρωμένα
Ἄπὸ γέλοιο καὶ φίλι
Εἴκοσι χρονῶν παρθένα
Ξεφυγᾷ ὅσον τὸ πουλί.

Τόση ἔμμορφιά, τί κρῖμα!
Τόσης νεύτης θησαυρὸ
Τὸν σκεπάζει τώρα μνήμα
Στολισμένο μὲ σταυρὸ.

Μὰ ἡ κόρη ποῦ πεθαίνει
Ἐξ ἀφοῦ χάσῃ τὴν ψυχή
Μὲς τὸ μνήμα τῆς κλεισμένη
Ἔχει μὲ σταλιὰ ζωή. . .

Ἐς τὸν σταυρὸ κοντὰ ἀπλώνει
Τὰ δροσάτα του κλαδιὰ
Λουλουδάκι ποῦ φυτρώνει
Ἄπ' τῆς κόρης τὴν καρδιά.

ΓΕΡΜΑΝΟΝ ΔΡΟΜΙΝΗΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Τῷ 1828, ὅταν ὁ Κυβερνήτης, ὀλίγους μῆ-
νας μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφίξιν του, ἔθε-
τεν αὐτοπροσώπως τὰ θεμέλια τῆς νέας τῶν Πα-
τρῶν πόλεως, καὶ συγγρόνως τὰ τοῦ δημοτικοῦ
σχαλίου της, οἱ ἐγκριτοὶ τοῦ τόπου συνεχάιροντο
αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀπολυτρώσει τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς
δουλείας, λέγοντες του ὅτι πρέπει νὰ δοξάζωμεν
τὸν Θεὸν διὰ τὸ μέγα τοῦτο θαῦμά του. Ἄλλ' ὁ
Κυβερνήτης, ὅστις ἀπέβλεπε σταθερῶς εἰς τὸ μέ-
λλον, ἀπήντησε πρὸς αὐτούς:— "Ὡς δοξάζωμεν τῶ-
ντι τὸν Θεὸν καὶ ἃς εὐλογῶμεν τὸ πανάγιον αὐ-
τοῦ ὄνομα διὰ τὴν ἐλευθερίαν μας ἀπὸ τοῦ ὀθω-
μανικοῦ ζυγοῦ, ἀλλ' ἀκόμη δὲν εἴμεθα ἐλεύθεροι.
Οἱ πρόκριτοι ἐταράχθησαν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι,
καὶ ὁ Κυβερνήτης ἐπανέλαβε: «Ναὶ ἠλευθερώθη-
μεν ἀπὸ τοῦς Τούρκους, ἀλλὰ δὲν ἠλευθερώθημεν
ἀπὸ τὴν δουλείαν ἡμῶν αὐτῶν. Ἐχομεν τώρα ἄλ-
λον ἀγῶνα, μέγαν καὶ πολύμοχθον, νὰ ἐπιτελέ-
σωμεν, ὅπως ἀπαλλαγθῶμεν καὶ τῆς δουλείας αὐ-
τῆς». Οἱ πρόκριτοι καὶ πάλιν ἐταράχθησαν, δει-
κνύοντες ἀπορίαν, καὶ ὁ Κυβερνήτης ἠκολούθησε:
«Ναὶ, πρέπει τώρα νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὰς
κακὰς μας ἔξεις, ἀπὸ τὰς προλήψεις μας, ἀπὸ
τὴν ἀμάθειάν μας καὶ ἀπὸ τὴν πενίαν μας, καὶ
τότε καὶ μόνον θὰ ἔχωμεν δικαίωμα νὰ λέγωμεν
ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι». Λόγοι χρυσοῖ, ἀποτελοῦν-
τες τὸ ἀληθινὸν πρόγραμμα τῆς παλιγγενεσίας
τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ λόγοι μείναντες ἀκαρποὶ μέχρι
σήμερον.

* Ἡ πενία καὶ ἡ ἀργία, αὗται εἰσὶν αἱ δύο φο-
βεραὶ ἀφορμαὶ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν καχεξίας καὶ
τῶν ἀπειρῶν πολιτικῶν ἐλαττωμάτων μας. Ἐ-
νεκα αὐτῶν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν δὲν
εἶνε δυνατὸν νὰ εὐδοκηθῇ. Οἱ ἀμελοῦντες τὴν
ἀγωγὴν τοῦ λαοῦ εἶνε οἱ μεγαλειότεροι ἐχθροὶ τῆς
πολιτείας καὶ τῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων αὐτῆς.
Ὁ λαὸς αὐτός, τυφλός, καθὼς εἶνε, δὲν εἰςέξουσι
ποιῶν θεῶν λατρεύει, καὶ θέλετε νὰ χρησιμεύσῃ
πρὸς ἐδρασίωσιν θεσμῶν ἐλευθέρων καὶ πολιτείας ἐ-
λευθέρων!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεγάλαι προσημασίαι γίνονται ἐν τῇ προ-
τενοῦσῃ τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Μετὰ τινὰς ἡμέ-
ρας τὸ πτώμα τῆς αὐτοκρατορίας Τρόνγκ-τουέ-
χδ, ἀποθανούσης πρὸ ἐξ μηνῶν, θὰ κατατεθῇ εἰς
τὸν αὐτοκρατορικὸν τάφον. Ὅπως δὲ διέληθ' ἡ
νεκρικὴ πομπή, κατηδαφίσθησαν αἱ ἐπιπροσθεῦ-
σαι οἰκίαι, καὶ ἠνοίχθη ὁ πρὸς τοῦτο δρόμος, στρω-
θεὶς δι' ἄμμου κιτρίνης, χρώματος δηλ. αὐτοκρα-
τορικοῦ.

Τὸ φέρετρον ἤδη εἶνε ἐναποτεθειμένον εἰς πα-
ρόδον τινὰ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ καλουμένου
λόφου τοῦ Ἀνθρακος ἡμέραν καὶ νύκτα, οἱ λα-
μας, κίτρινα ἐνδύματα φέροντες, διαδέχονται ἀλ-
λήλους δεόμενοι, καὶ ἐκάστην δὲ τρίτην ἡμέραν

προσφέρουσι τὴν μεγάλην θυσίαν περὶ τὸν τοῖχον
ὅστις περιβάλλει τὸ μέρος τοῦτο τοῦ αὐτοκρατο-
ρικοῦ ἀνακτόρου, πολυάριθμοι στρατιῶται ἔχον-
τες λόγχας καὶ βέλη, καὶ περιβεβλημένοι μεταξί-
νην ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος ἐρεστροῖδα φρου-
ροῦσιν, οὐχὶ ἕνεκα φόβου κλοπῆς τοῦ πτώματος
ἀλλὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν κειμηλίων, τὰ ὅποια οἱ
Σῖναι συνειθίζουσι νὰ θέωσιν ἐν τῷ φερέτρῳ πι-
στεύουσιν ὅτι ὁ τεθνεὺς ἔχει χρεῖαν νὰ πληρώσῃ
ὅπως διέληθ' ἐκ πασῶν τῶν δειδῶν ἐν τῷ μακρῷ
αὐτοῦ ταξιδίῳ.

Ἦδη οἱ φορεῖς ἐξεκκοῦνται ὡς πρὸς τὸν τρόπον
καθ' ὃν θέλουσιν ἀποκομίσει τὸ φέρετρον ὀδοῦ-
κοντα θὰ ὑποβαστάξωσιν, ἔχοντες ῥάβδους ἐπὶ
τῶν ὤμων, τὰ βάρη ἐρ' οὐ θὰ τεθῇ ἐκεῖνο, ὅ-
περ πρέπει νὰ λάβῃ ἐντελῶς ὀριζονταίαν θέσιν πρὸς
τοῦτο δὲ μανδαρίνοι τινὲς τοποθετοῦσιν ἤδη ἀντὶ
τοῦ φερέτρον τέσσαρα δοχεῖα πλήρη ὕδατος, ἐάν
δὲ καὶ μία μόνη σταγὼν χυθῇ, οἱ φορεῖς ῥαβδί-
ζονται.

Οἱ μανδαρίνοι ἀρικοῦνται ἐκ πασῶν τῶν ἐπαρ-
χιῶν, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν κηδείαν ἐξ αὐτῆς
τῆς Κορέας ἐπέμφθησαν ἀντιπρόσωποι. Ἡ συνο-
δεία ἔσται πολυπληθής· πάντα τὰ ἀμάξια ἐξήτη-
θησαν ὅπως φέρωσι τὰς ἀποσκευὰς, διότι μετὰ
πολλὰς ἡμέρας ἢ μάλλον ἐβδομάδας θὰ φθάσωσιν
εἰς Tonkin, ὅπου εἶνε ὁ αὐτοκρατορικὸς τάφος,
ἀπέχων 120 χιλιομέτρα ἀπὸ τοῦ Πεκίνου.

Ἀπαγορεύεται ῥητῶς τῷ κοινῷ νὰ ἴδῃ τὴν κη-
δεῖαν πρὸς τοῦτο καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν, ἢν αὕτη
θέλει δικασίσει, τοποθετοῦσι καταπετάσματα ἀμ-
φοτέρωθεν ὅπως ἐμποδίσωσι τὰ ἀδιάκριτα βλέμ-
ματα· οἱ στρατιῶται δικαιοῦνται νὰ τοξεύωσι
πάντα, ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ παραβῇ τὴν ἀ-
παγόρευσιν ταύτην. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἢ ὅσοι καὶ αὐ-
τοὶ κεκλεισμένοι ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν κατὰ τὴν ἡ-
μέραν τῆς ἐκφοράς ἐν τῇ ἐξοχῇ φορητὰ κινητὰ
καταπετάσματα θὰ τηρῶνται πέριξ τοῦ φερέτρον.
Οἱ περιεργοὶ ὅμως δύνανται ἀπὸ τῆς πρώτης ὀ-
ροφῆς τῶν κατὰ τὴν διάβασιν τῆς κηδείας κει-
μένων οἰκιῶν νὰ ἴδωσιν αὐτὴν διὰ μικρὰς τινος ὀ-
πῆς σχηματιζομένης διὰ τοῦ δακτύλου ἐπὶ τοῦ
χάρτου τοῦ ὁποίου γίνεται ἀντὶ τῆς ὕψους χρῆσις.

Κατὰ τὴν Ἐφημερίδα τῶν σιδηροδρόμων
τῆς Γερμανίας, ἐν Καλλιφρονίᾳ ὑπάρχει σιδηροδρό-
μος μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδος του. Ὁ σιδηροδρόμος
οὗτος διέρχεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς μεγάλων δέν-
δρων, ὧν αἱ ρίζαι βαθύως εἰσχωροῦσιν εἰς τὸ ἔ-
δαφος ἐπ' αὐτῶν δ' ὀλισθαίνει τάχιστα συρίζουσα
ἡ ἀμαξοστοιχία πρὸς μεγίστην ἐκπληξίν καὶ τρό-
μον ἐνίστατο τοῦ ὀδοιπόρου. Ὁ ἐνεργὸς οὗτος σι-
δηροδρόμος κεῖται ἀκριβῶς ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς
Σανόρας παρὰ τὴν ἀκτὴν. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ
γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου τέμνει βαθεῖαν χαρά-
δραν, ἐν ἣ ὑπῆρχε δάσος μεγάλων δένδρων ὧλων
τῶν δένδρων τούτων ἡ κορυφὴ ἀπεκόπη κατὰ τὸ
αὐτὸ ὕψος καὶ τὰ κολοβωθέντα οὕτω δένδρα σχη-

ματίζουσι γιγαντιαίας στήλας ἐπὶ τῶν στηλῶν
τούτων ἐτέθησαν αἱ σιδηραὶ ῥάβδοι καὶ κατεσκευ-
άσθη ἡ γραμμὴ, τὰ βαρύτερα δὲ βαγόνια διέρ-
χονται ἀφόβως διὰ τῆς παραδόξου ταύτης γεφύ-
ρας.

Οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀνὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς
γῆς διεσπαρμένοι ὑπολογίζονται ὡς ἑξῆς· ἐν Εὐ-
ρώπῃ ὑπάρχουσι 5,500,500, ἐξ ὧν 2,700,000
κατοικοῦσιν ἐν Ῥωσσίᾳ, 1,500,000 ἐν Αὐστρο-
ουγγαρίᾳ, 650,000 ἐν Γερμανίᾳ, 400,000 ἐν Ῥου-
μανίᾳ, 100,000 ἐν Τουρκίᾳ, 70,000 ἐν Ὀλλαν-
δίᾳ, 50,000 ἐν Γαλλίᾳ, 70,000 ἐν Ἀγγλίᾳ, 40,
000 ἐν Ἰταλίᾳ, 7,000 ἐν Ἑλβετίᾳ, 6,000 ἐν Ἰ-
σπανίᾳ, 5,000 ἐν Ἑλλάδι, 4,500 ἐν Σερβίᾳ, 3,
000 ἐν Βελγίῳ, 2,000 ἐν Σουηδίᾳ καὶ 100 ἐν
Πορτογαλίᾳ.

Ἐν Ἀφρικῇ ὑπάρχουσι περὶ τὰς 505,000 Ἰ-
ουδαῖον, ἐξ ὧν εἰς Μαρόκον 200,000, εἰς Ἀλγε-
ρίαν 34,000, εἰς Τύνιδα 60,000, εἰς Τρίπολιν
100,000 καὶ εἰς Αἴγυπτον 8,000.

Ἐν Ἀσίᾳ οἱ Ἰσραηλιταὶ ἀνέρχονται περίπου εἰς
240,000 ἐν Ἀμερικῇ εἰς 308,000, ἐν Αὐστρα-
λίᾳ τέλος καὶ ταῖς νήσοις τῆς Ὠκεανίας εἰς 20,
000, ὥστε τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ἰου-
δαίων εἶνε 6,573,500.

Τὸ γάλα τῆς ὄνου τὸ τόσῳ πρόσφορον εἰς
τοὺς ἔχοντας ἀδύνατον τὸ στήθος, ἀπειλεῖται ὑπὸ
σπουδαίου ἀνταγωνισμοῦ. Ἦδη ἐν Ἰταλίᾳ προσ-
επάθησαν νὰ τὸ ἀντικαταστήσωσι διὰ τοῦ γάλα-
κτος τῆς σκύλλας. Ἀγγλικὴ τις ἰατρικὴ ἐφημε-
ρίς ὁμιλεῖ περὶ γάλακτος ἐλέφαντος. Ἀντὶ τῶν
ὄνων αἰτίνες διατρέχουσι τὰς ὁδοὺς, ἀκολουθοῦ-
μενα παρὰ τοῦ ἀσημαίνοντος ὄναρος τῶν ἢ ἴ-
δωμεν, λέγει, ἕνα ἐλέφαντα πορευόμενον ἀπὸ θύ-
ρας εἰς θύραν καὶ προσφέροντα τὸ γάλα του. Τὸ
πράγμα δὲν εἶνε τόσῳ εὐκόλον παρ' ἡμῖν, ἐξακο-
λουεῖ, φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι τὸ γάλα τοῦ ἐ-
λέφαντος εἶνε ἐξίσιον. Ὁ δόκτωρ Durémis δια-
τείνεται ὅτι περιέχει ὀλιγώτερον ὕδωρ καὶ περισ-
σότερον σάκχαρον καὶ βούτυρον ἢ πᾶν ἄλλο· ἡ ὀ-
σμὴ του δὲ καὶ ἡ γεῦσις του εἶνε εὐαρεστό-
ταται.

Ὅθεν διατὶ νὰ μὴ κατασκευασθῇ καὶ τυρὸς ἐ-
λεφάντινος;

Ἡ τέχνη τοῦ ὄνειρέεσθαι. — Ὁ διδά-
κτωρ κ. Δελωνὰὶ ἀνέπτυξε πρὸ τῆς ἐν Παρισίοις
ἐταιρίας τῆς βιολογίας περίεργον θέμα. Ἰσχυρί-
ζεται ὅτι οὐ μόνον δύναται νὰ κατορθώσῃ νὰ ὀ-
νειρευθῇ τις κοιμώμενος ἀλλὰ καὶ νὰ ἴδῃ τοὺς ὀ-
νειρούς οὓς ἐπιθυμεῖ. Ἡ θεωρία αὕτη ἦτις ἐκ πρώ-
της ὄψεως φαίνεται οὐτοπία, ἔχει λογικὴν βάσιν.
Τὰ ὄνειρα ἰσχυρίζεται προέρχονται ἐκ τῆς ἐγκε-
φαλικῆς ἐνεργείας κατὰ τὸν ὕπνον, κατορθῶν τις
λοιπὸν νὰ ἐνεργήσῃ εἰσορῆν αἵματος εἰς τὸν ἐγ-
κέφαλον ἔχει ὄνειρους. Πρὸς τοῦτο δ' ἀρκεῖ νὰ κοι-
μηθῇ τις ἔχων χαμηλὰ τὴν κεφαλὴν καὶ καλύπ-
των αὐτήν. Ἐκτός τούτου τὰ διάφορα μέρη τοῦ

ἐγκεφάλου ἀνταποκρίνονται εἰς διαφορούς ἐνερ-
γείας, τὸ ἐμπρόσθιον μέρος ἐπὶ παραδείγματι ἀν-
ταποκρίνεται εἰς τὰς ἐνεργείας τὰς ἀφορώσας τὰ
ὕψηλοφρονέστερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα, τὰς
ἐπιστήμας, τὰς τέχνας ὥστε δι' ἐπιδέματος ἐκ
βάμβυκος ἐρημοσμένου ἐπὶ τοῦ μετώπου δύνα-
ται τις νὰ κατορθώσῃ νὰ ἴδῃ ὄνειρα τοιοῦτου εἴ-
δους. Ἄν τοῦναντίον ἐφαρμόσῃ τὸ αὐτὸ εἰς τὴν
παρεγκεφαλίδα ἣτις προεδρεύει τοῦ ὀργανικοῦ βίου
θὰ ἴδῃ τις ὄνειρα ἀναφερόμενα εἰς τὰς διαφορούς
αἰσθήσεις. Ἄν κοιμηθῇ τις δεξιὰ θὰ ἔχῃ ἐπιέλ-
την, ἀριστερὰ θὰ ὁμιλῇ κατὰ τὴν νύκτα. Σχετι-
κῶς πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην ὑπευθυμίζομεν ὅτι
ὑπάρχουσι φυσιολόγοι πιστεύοντες ὅτι ὄνειρά τι-
να, καθ' ἃ ὁ ὕπνῳ εἶδε σειρὰν γεγονότων ἀνα-
πτυσσομένην καὶ φαينوμένην μακροχρόνιον, πράγ-
ματι διήρκεσαν μόνον μίαν στιγμὴν. Ἰδοὺ παρά-
δειγμα τοῦ τοιοῦτου φαινομένου ὁ ἀκαδημαϊκὸς
κ. Α. Maury διηγείται ὅτι νύκτα τινὰ κοιμώμε-
νος ἐνυπνίασθη ὅτι ἔξῃ ἐπὶ τῆς τρομοκρατίας καὶ
εὐρίσκατο ἐνώπιον τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστη-
ρίου. Ὑφίσταται τὴν ἀνάκρισιν, ὑπερασπίζεται
ἑαυτὸν καὶ καταδικάζεται εἰς θάνατον. Ἀγεται
εἰς τὸ ἰκρίωμα, ἡ σάνις κλονίζεται, ἡ μάχαιρα ὀ-
λισθαίνει καὶ . . . ἐξεγείρεται αἶφνης. Ἀναγνωρίζει
δὲ τότε ὅτι ἡ αἰτία τοῦ ὄνειρου του ἦτο σίδηρον τι
τῆς κλίνης περὶν κατὰ τοῦ τραχήλου του. Ἀν-
θρώπος τις παρῶν βεδαιοῖ αὐτὸν ὅτι τὸ σίδηρον
τοῦτο εἶχεν ἀποσπασθῆ κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν
στιγμὴν, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται βεδαιοὺς ὅτι ὁ μα-
κρός αὐτός ἐριάλτης μετὰ πασῶν αὐτοῦ τῶν πε-
ριπετειῶν ἦτο τὸ γέννημα καὶ μόνος στιγμῆς.
Ἄρα τὸ ὄνειρον εἶχε διαρκέσει μόνον μικρὸν τι
μέρος ἐνὸς δευτέρου λεπτοῦ.

Ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐπιθεωρήσει Vom Fels
zum Meer ὁ καθηγητὴς Carus Sterne δημοσι-
εῖται ἄρθρον ἐν ᾧ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ παροιμία «ἄφω-
νος ὡς ἰχθύς» εἶνε ἀνακριβής. Ἐκ τῶν ἰχθύων
λέγει πολλοὶ συρίζουσιν, ἄδουσιν ἢ καὶ βοῶσιν.
Οἱ ἀλιεῖς γινώσκουσι τὸν ὑπόκωφον συριγμὸν ὅν
ἐκπέμπει εἰδὸς τι ἐρυθρίνου τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ἐ-
πιστημονικὸν ὄνομα Trigla hirundo, ἡ θαλασσία
χελιδὼν. Ἐτερον δ' εἶδος ἐρυθρίνου κοινῷ ἰδίως
εἰς τὰς Σικελικὰς ἀκτὰς ἡ Trigla volitans ψι-
θυρίζει ἰδιοτρόπως, οἱ δὲ ἀγυιόπαιδες τῆς Μεσ-
σήνης προσφέρουσι ταύτην ἐντὸς κλωθοῦ τοῖς ξένοις
ἕνεκα τοῦ περίεργου ἀκούσματος. Ἡ Sciaena a-
quila ἣτις φοιτᾷ τὰς Ἰταλικὰς ἰδίας ἀκτὰς, κατὰ
τὴν ἐποχὴν τοῦ γόνου αὐτῆς ἄδει, δύναται τις εἰ-
πεῖν, καὶ τοῦτο φαίνεται ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν
μῦθον τοῦ ἄσματος τῶν Σειρήνων. Ὁ Ἀλέξανδρος
Ὀυμβόλδος διηγείται ὅτι ἐν τινι τῶν ταξιδιῶν του
μετὰ δυσκολίας ἠσύχασε τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου
του ἐκφοβισθέντας ἐκ τῶν ἁσμάτων στίφους ἰ-
χθύων ἐκ τῆς οἰκογενείας Sciaena. Ὁ κ. Sterne
ἀναφέρει ἐν τέλει πολλὰ παραδείγματα συναυλιῶν
ἰχθύων ἐπὶ τῇ βάσει ἀξιοπίστων μαρτυριῶν, συ-

μπεραίνει δ' ὅτι τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εἶνε διὰ τοὺς κατοίκους αὐτῆς ἀπέραντος μουσικὴ συμφωνία.

«Κάλλισον παράδειγμα μιμήσεως τοῖς ἡμετέροις διδασκάλοις παρέχει ὁ κ. Φουρνιὲ δημοδιδάσκαλος χωρίου τινὸς παρὰ τὴν Νίκαιαν, ὅστις συνέστησε μεταξύ τῶν μικρῶν μαθητῶν του ἑταιρίαν πρὸς προστασίαν τῶν πτηνῶν καὶ καταστροφῆν συνάμα τῶν ἐπιβλαβῶν τῇ γεωργίᾳ ἐντόμων. Παρέχονται βραβεῖα τοῖς ἐπιμελεστέροις καὶ ἄλλαι ἀμοιβαί. Τὰ ἐκ τούτου προσελθόντα καλὰ ἀποτελέσματα κατεφάνησαν ἀμέσως, διότι ἐν διαστήματι πέντε μηνῶν τοῦ θέρους οἱ μικροὶ μαθηταὶ προσφύλαξαν 96 φωλεὰς περιεχούσας 329 πτηνά, κατέστρεψαν 4555 φωλεὰς βόμβυκος τοῦ πομπευτοῦ περιεχούσας τοὐλάχιστον 1363500 σκόληκας, 1585 ἀκρίδας, 58911 κοχλίας, 194328 διαφόρους σκόληκας καὶ 35721 παντοῖα ἕντομα, ἐν συνόλῳ 1,665,578 καταστρεπτικωτάτους τῇ γεωργίᾳ ἐχθρούς.

«Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐκδοθεῖσαν ἐπίσημον στατισικὴν τῆς γυμναστικῆς τοῦ 1880 καὶ δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ Γυμναστικῇ Ἐφημερίδι τῆς Γερμανίας ὑπῆρχον εἰς τὸν μέγαν γερμανικὸν σύνδεσμον ἀνήκουσαι 2150 γυμναστικαὶ ἑταιρίαι, ἧτοι 179 πλειότεραι τοῦ προηγουμένου ἔτους· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ συνδέσμου ἀνῆλθεν ἀπὸ 170,315 εἰς 186,514. Ἐκτὸς δὲ τῶν 2150 γυμναστικῶν ἑταιριῶν τοῦ γερμανικοῦ κράτους καὶ τῶν γερμανῶν τῆς Αὐστρίας, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸν γερμανικὸν σύνδεσμον, ὑπάρχουσιν ἔτι 240 ἑταιρίαι τῆς γυμναστικῆς μὴ προστεθεῖσαι εἰς τὸν γενικὸν σύνδεσμον. Ἡ δὲ Ἑλλάς κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ὄφειλε νὰ ἔχη 100 τοὐλάχιστον γυμναστικὰς ἑταιρίας εἰς προαγωγὴν τῆς γυμναστικῆς καὶ 8,000 μέλη πρὸς διάδοσιν αὐτῆς εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ὑπάρχουσιν 180 γυμναστικαὶ ἑταιρίαι μετὰ 18,000 μελῶν, ἐν Ἰταλίᾳ 92 ἑταιρίαι μετὰ 11,871 μελῶν, ἐν Βελγίῳ 66 ἑταιρίαι μετὰ 7,660 μελῶν, ἐν Ἑλβετίᾳ 110 ἑταιρίαι μετὰ 4,000 μελῶν, ἐν Ἀγγλίᾳ 50 ἑταιρίαι, ἐν Σουηδίᾳ 26 ἑταιρίαι καὶ ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὁ γερμανικὸς σύνδεσμος περιλαμβάνει 172 ἑταιρίας μετὰ 11,313 μελῶν.

«Σχολεῖα διὰ τοὺς τυφλοὺς ὑπάρχουσιν ἐν Γερμανίᾳ 31, ἐν Γαλλίᾳ 8, ἐν Ἰταλίᾳ 9, ἐν Ἀγγλίᾳ 31, ἐν Αὐστρίᾳ 13, ἐν Ἑλβετίᾳ 8, ἐν Σουηδίᾳ 4, ἐν Ῥωσίᾳ 4, ἐν Βελγίῳ 6, ἐν Δανιμαρκίᾳ 4 ἐν Νορβηγίᾳ 1, ἐν ταῖς Κάτω χώραις 1 ἐν Ἰσπανίᾳ 3, ἐν Πορτογαλίᾳ οὐδὲν, ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ οὐδὲν, ἐν ὅλῃ τῇ Ἀσίᾳ μόνον 2, ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις 31.

«Σχολεῖα διὰ τοὺς κωφολάλους ὑπάρχουσιν ἐν Γερμανίᾳ 95, ἐν Γαλλίᾳ 65, ἐν Ἰταλίᾳ 30, ἐν Ἀγγλίᾳ 29, ἐν Αὐστρίᾳ 18, ἐν Ἑλβετίᾳ 18, ἐν ἐν Σουηδίᾳ 17 ἐν Ῥωσίᾳ 13, ἐν Βελγίῳ 11, ἐν

Δανιμαρκίᾳ 4, ἐν Νορβηγίᾳ 4, ἐν ταῖς Κάτω Χώραις 2, ἐν Ἰσπανίᾳ 3, ἐν Πορτογαλίᾳ 1, ἐν Ἀσίᾳ 1 καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις 61.

«Νῦν, ὅτε διὰ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς ἐγένετο ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ πληθυσμὸς τῶν Παριτίων, δὲν εἶνε ἀνευ ἐνδιαφέροντος ἡ ἐξέτασις τῆς θέσεως τοῦ Λονδίνου ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ Λονδίνον ἔχει σήμερον 3,489,428 κατοίκους, ἐξ ὧν 1,633,221 εἰσὶν ἄνδρες καὶ 1,856,209 γυναῖκες.

Ὁ πληθυσμὸς οὗτος, ὅστις ὑπερβαίνει κατὰ ἐν τρίτον τὸν ἐκ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς ἐξακριβωθέντα πληθυσμὸν τῶν Παριτίων, ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἀπέιρου ἐκτάσεως, ἣν κατέχει σήμερον ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ Λονδίνον περιλαμβάνει, πραγματικῶς, ἐπιφάνειαν 31,597 ἑκταρίων, ἢ σχεδὸν 316 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Αἰδοὶ τῆς ἀπεράντου ταύτης πόλεως ἔχουσιν ὅλοι ὁμοῦ μῆκος περίπου 1,500 μιλίων· τὸ δὲ μῆκος τῶν ὁχέτων τῆς ὑπερβαίνει σήμερον τὰς 2,000 μιλίων.

Ἐπολογίζουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπὶ τῆς ἀπέιρου ταύτης ἐπιφανείας 417,956 οἰκίας κατοικημένας, περιεχούσας ἐκάστης 7—8 πρόσωπα. Ἐξακολουθοῦσιν ἐν τούτοις νὰ κτιζῶσι κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. Καὶ δύναται τις νὰ προειπῇ ὅτι περὶ τὸ τέλος τοῦ παρόντος ἔτους τὸ Λονδίνον θὰ περιέχῃ 420,000 οἰκίας.

Αἱ γεννήσεις ἐξακολουθοῦσιν ἀυξανόμεναι κατὰ τὸν ἀριθμὸν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔφθασαν διαδοχικῶς εἰς 127,025, 127,836, 128,057 καὶ 128,154. Κατὰ τὸ 1878 αἱ γεννήσεις ὑπερέβησαν τὰς ἀποβιώσεις κατὰ 49,604.

«Κατὰ τὴν στατισικὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν ἐν Ἑλλάδι τῷ 1879 ἠριθμοῦντο 252 ὑπερκατοντούταις.

Εἰς Ἀναγνώθη.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διατήρησις ἀνθέων.

Φίλος τῆς «Ἐστίας» ἀνακοινῶν ἡμῖν τὸ ἐπόμενον ἄπλου μῆσον πρὸς διατήρησιν ἀνθέων·

Προσδένετε εἰς τὸ στέλεχος τοῦ ἄνθους ἢ τῆς ἀνθοδέσμης νῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου κρατοῦντες αὐτὴν ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω, ἐμβυπτίζετε διὰ μιᾶς ἐντὸς κολλώδους ὕδατος, ἔπειτα ἐτοιμάζετε τῇ προσθήκῃ λευκώματος ὡς ἐντελῶς καθαροῦ, προσέχοντες νὰ μὴ ἐγγίση εἰς τὸ βάθος ἢ εἰς τὰ πλευρά τοῦ ἄγγειου· ἔπειτα τὸ κρεμάτε διὰ νὰ ξηρανθῇ. Ὅταν δὲ ξηρανθῇ καλῶς ἐπαναλαμβάνετε τὸ βάπτισμα, καὶ πάλιν, καὶ πάλιν. Ἐπὶ τέλους τὰ ἄνθη καλύπτονται διὰ λευκοῦ κρυσταλλώδους φλοιοῦ, ὅστις χωρὶς νὰ ἐλαττώσῃ τὴν φυσικὴν καλλονὴν, ἐμποδίζει τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος καὶ οὕτω δίδει εἰς αὐτὰ τὴν ἀθανασίαν.